

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

JAN JEŽEK

**NÁROKY Z PORUŠENÍ PRÁVA AUTORSKÉHO A PRÁV SOUVISEJÍCÍCH
S PRÁVEM AUTORSKÝM V MEZINÁRODNÍM KONTEXTU**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Zuzana Císařová
Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního
Datum vypracování diplomové práce: 2. května 2016

PROHLÁŠENÍ O AUTORSTVÍ

Prohlašuji, že jsem tuto předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a jedná se o můj výlučný tvůrčí duševní výsledek. Dále prohlašuji, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a citovány a, že tato práce v níže uvedeném rozsahu nebyla využita k získání stejného magisterského titulu nebo titulu jiného.

V Praze, dne 2. května 2016

JAN JEŽEK

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych velmi rád poděkoval JUDr. Zuzaně Císařové, vedoucí mé diplomové práce, jednak za flexibilitu při revizi této práce, ale hlavně za ochotu se mnou práva duševního vlastnictví konsultovat a velkou podporu v případě nominace na studijní zahraniční pobyt v programu Erasmus, bez kterého bych nezískal neocenitelné zkušenosti ze zahraničí.

OBSAH

Úvod.....	1
1. Práva duševního vlastnictví	3
1.1. Autorské právo	4
1.1.1. Osobnostní práva.....	7
1.1.2. Majetková práva.....	7
1.2. Práva související s právem autorským	8
1.3. Práva sui generis	9
2. Mezinárodní a evropská právní úprava.....	10
2.1. Mezinárodní právo	10
2.1.1. Bernská úmluva 1886.....	11
2.1.2. Všeobecná úmluva o autorském právu 1952	12
2.1.3. Římská úmluva 1961.....	12
2.1.4. Ženevská úmluva 1971	13
2.1.5. Bruselská úmluva 1974.....	14
2.1.6. Dohoda TRIPS 1994	14
2.1.7. Internetové dohody WIPO 1996	17
2.1.8. Obchodní dohoda proti padělatelství 2011	20
2.1.9. Pekingská úmluva 2012	21
2.2. Evropské právo.....	22
2.2.1. Materiální úprava	23
2.2.2. Dodržování práv.....	27
3. Výkon práv	30
3.1. Územní ochrana	30
3.2. Doba ochrany	32

3.3.	Výjimky a omezení	33
3.4.	Vyčerpání práv	34
4.	Porušení práv	37
4.1.	Druhy porušení	37
4.2.	Porušení na internetu	38
4.3.	Ostatní porušení	41
5.	Nároky z porušení	43
5.1.	Zdržovací nároky	44
5.1.1.	Předběžná a zajišťovací opatření	44
5.1.2.	Opatření vyplývající z rozhodnutí ve věci	46
5.2.	Odstraňovací nároky	47
5.2.1.	Nápravná opatření	47
5.2.2.	Alternativní opatření	48
5.2.3.	Peněžité opatření	49
5.3.	Speciální nároky	50
5.3.1.	Předložení důkazních prostředků a zajištění důkazů	50
5.3.2.	Právo na informace	53
5.3.3.	Zveřejnění rozsudku	54
5.4.	Správní opatření	55
5.5.	Trestní sankce	56
	Závěr	57
	Seznam použitých zkratk	I
	Seznam použitých mezinárodních smluv a jejich zkratk	II
	Seznam použitých sekundárních předpisů EU a jejich zkratk	IV
	Seznam použité judikatury	VII
	Seznam použité literatury a zdrojů	VIII

Abstract	X
Abstract in English.....	XI
Klíčová slova	XII
Key words	XII

ÚVOD

„Autorské právo a práva související hrají v dnešní době důležitou úlohu, neboť ochraňují a podporují vývoj a uvádění nových výrobků a služeb na trh. Jejich ochrana napomáhá zajistit udržení a rozvoj tvořivosti v zájmu autorů, výkonných umělců, výrobců, spotřebitelů, kultury, průmyslu a široké veřejnosti.“¹

Citovaná část preambule Směrnice o informační společnosti vystihuje důležitost autorského práva a práv souvisejících s právem autorských. Předměty autorského práva je možné považovat za stavební kameny společnosti, neboť literární, umělecká a vědecká díla umožňují ekonomický, sociální i kulturní rozvoj. Aby rozvoj mohl efektivně pokračovat, je nutné zajistit šíření vzdělanosti, kulturních hodnot a informací. Proto je třeba zajistit, aby autorská díla a předměty ochrany práv souvisejících byly všeobecně dostupné. Na druhou stranu je nutno vzít v potaz legitimní zájem osob, které vyvíjí tvůrčí duševní činnost, na odměně za jejich úsilí a časové či finanční investice, bez kterých by mnohá díla nikdy nemohla vzniknout. Předmětem autorského práva a práv souvisejících je nastolit rovnováhu mezi oprávněnými zájmy tvůrců, investorů, konkurentů a veřejnosti tak, aby tvůrce podněcovalo k další tvorbě, investoři získali alespoň částečnou jistotu návratnosti investice, konkurenti nebyli nepřiměřeně omezeni cizími právy a veřejnost mohla předměty těchto práv užívat v co největším rozsahu. Ovšem žádná zvolená autorskoprávní konstrukce nikdy nebude vyhovovat všem, což následně vede k porušování stanovených práv a nutnosti poskytnout ochranu tvůrcům, výrobcům a investorům. Pro zajištění efektivní ochrany je tedy třeba stanovit účinná opatření a procesní postupy.

Vzhledem k nehmotné povaze předmětů ochrany autorského práva a práv souvisejících není dostatečné přijímat daná opatření pouze na národní úrovni, ale je nutné stanovit úpravu mezinárodně. K postupnému sbližování na mezinárodní úrovni začalo docházet již od konce 19. století a v dnešní době existuje řada multilaterálních mezinárodních smluv tvořících hmotněprávní základ autorského práva a práv souvisejících. I přes to, že ke sbližování procesní úpravy začalo docházet až o sto let později, obsahují mnohé mezinárodní dohody podrobná ustanovení týkající se opatření a procesních požadavků na dodržování práv duševního vlastnictví. V tomto směru je

¹ Srov. odst. 10 Preambule Směrnice o informační společnosti.

zatím nejdál EU, která ve svém mezinárodním právním systému *sui generis* provádí požadavky kladené mezinárodním právem a snaží se docílit ještě vyššího standardu ochrany.

Cílem této práce je komplexně shrnout aktuální mezinárodně právní stav nároků z porušení autorského práva a práv souvisejících, které mohou nositelé práv uplatnit. Z tohoto důvodu, vymezuje práce předmět autorského práva a práv souvisejících, mezinárodní a evropskou právní úpravu, výkon a porušení autorského práva a práv souvisejících.

1. PRÁVA DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

Práva duševního vlastnictví se nejdříve dají definovat jako práva k nemotným statkům. Pojem nemotný statek (nemotná věc) je tradičním soukromoprávním termínem, který je užíván v právních řádech některých států.² Oproti statkům hmotným se liší nemotné tím, že jejich vlastní existence je zcela nezávislá na jejich hmotném vyjádření. Nemotné statky je tak možno užívat více než jednou osobou ve stejný čas a na rozdílných místech. Aby ovšem mohly být předmětem práva, je u nich vyžadována způsobilost být vyjádřeny v objektivně vnímatelné podobě. To vede k základnímu rozlišení nemotných statků na:

- (a) ryze osobní (nemajetkové) povahy. Těmi jsou hodnoty jako např. život, zdraví, soukromí či čest fyzické osoby nebo ekvivalent dobrá pověst právnické osoby,
- (b) ryze majetkové povahy. Sem řadíme hodnoty jako např. obchodní tajemství, obchodní jméno, ochranná známka, apod.

Nicméně mezi těmito kategoriemi jsou i nemotné statky, jejichž povaha není ani ryze osobní a ani ryze majetková. Jedná se o nemotné statky, které jsou výsledkem tvůrčí duševní činnosti fyzické osoby (osobnostní povaha), přičemž tento výsledek je hospodářsky využitelný (majetková povaha). Z tohoto základního rozdělení lze nemotné statky klasifikovat následovně:³

- (a) nemotné statky osobní (osobnostní) povahy,
- (b) duševní vlastnictví,
 - i. jiné duševní vlastnictví,
 - ii. průmyslové vlastnictví.

Duševní vlastnictví je univerzální mezinárodně užívaný pojem, který byl poprvé vymezen v Úmluvě o WIPO, kde se jím mimo jiné také práva „*k literárním, uměleckým a vědeckým dílům, k výkonům výkonných umělců, ke zvukovým záznamům a k rozhlasovému vysílání, k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti, k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům, na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké.*“⁴

² Kupř. v Německu, Spojeném Království, Francii, nebo ČR.

³ Srov. kupř. § 5 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

⁴ Srov. čl. 2 odst. VIII Úmluvy o WIPO.

Právní teorie definuje duševní vlastnictví jako výsledky lidské tvůrčí činnosti.⁵ Z povahy nehmotných statků a koncepce práv duševního vlastnictví plyne, že nehmotné statky jsou buď předmětem zvláštního práva obsahově obdobného právu vlastnickému, případně přímo předmětem vlastnického práva (v závislosti na autorskoprávní koncepci), z čehož plynou specifika vztahující se k jeho užívání a ochraně.

1.1. Autorské právo

Autorské právo patří mezi tradiční práva duševního vlastnictví. Pro získání ochrany autorským právem se musí jednat o dílo, které splní požadavky na formu, obsah a status.⁶ Tyto požadavky je nutno přiblížit. Požadavek na formu je spjat se způsobem, jakým je dílo vyjádřeno, včetně případného požadavku na jeho zaznamenání. Třeba literární dílo je nejčastěji vyjádřeno slovy a materiálně zachyceno na papír anebo do elektronického dokumentu. Důvod pro využití požadavku materiálního vyjádření je, že dílo sice může existovat nezávisle na hmotném substrátu, nicméně není možné jej takto dobře chránit, neboť lze jen obtížně posoudit, zda někdo jiný do takového práva zasáhl. V kontinentální Evropě je důležité pouze vyjádření, resp. jeho způsobilost, nicméně jeho forma může být jakákoli, je-li vnímatelná. Nezáleží na tom, zda je vyjádření trvalé či dočasné, neboť existuje řada děl, jejichž zaznamenání, by bylo prakticky nemožné (kupř. světelná show). Oproti tomu v *Common law* zemích se zaznamenání zpravidla vyžaduje.⁷

Požadavek na obsah v sobě zahrnuje jednak vymezení předmětu ochrany, ale také požadavků na tento předmět. Předmětem ochrany autorského práva jsou v souladu s Bernskou úmluvou literární a umělecká díla, což zahrnuje všechny výtvořky z literární, vědecké a umělecké oblasti.⁸ Autorským právem nejsou chráněny „*myšlenky, postupy, výrobní metody nebo matematické pojmy jako takové, nýbrž jejich vyjádření.*“⁹ Aby dílo mohlo být chráněno, musí být navíc autorovým vlastním tvůrčím duševním výtvořem, tedy musí být do jisté míry originální. Originalita je podstatným kritériem, které je nicméně různě pojímáno. Kontinentální pojetí chápe požadavek originality tak, že autor

⁵ WAELDE, Charlotte a col. *Contemporary Intellectual Property*. Oxford : Oxford University Press Inc., 2014. ISBN 978-0-19-967182-3, s 6.

⁶ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 1999. ISBN 0-421-582-901, s. 245.

⁷ Tamtéž, s. 247.

⁸ Srov. čl. 1 a 2 Bernské úmluvy.

⁹ Srov. čl. 9 odst. 2 Dohody TRIPS.

do vytvořeného díla vtiskl něco ze sebe.¹⁰ V *Common Law* je originální dílo takové, ve kterém se projevují autorovy schopnosti, úsudek a práce.¹¹ Originalita je navíc otázkou míry, přičemž většinou se využívá přístup zaměřený na posouzení díla samotného a pro získání autorskoprávní ochrany stačí i velmi malý přísun tvůrčí duševní činnosti. Na základě toho pak dílo může být podobné s díly jinými, ovšem nesmí být založeno na jiném již existujícím díle.¹²

S rozvojem digitálních technologií začalo být relativně jednoduché docílit prakticky totožného díla bez použití výchozího díla (tedy nezávisle). Úprava, kdy by pouze jeden z autorů byl k takovému dílu následně komerčně oprávněn, by byla neudržitelná. Jedná se zejména o fotografie, počítačové programy a databáze, u nichž došlo v rámci evropské harmonizace k oslabení požadavku autorskoprávní originality na stupeň pouhé původnosti.¹³ Koncept původnosti proto rozšiřuje původní okruh autorskoprávní ochrany i na takové výsledky, kdy se nejedná o originální dílo, ale o předmět původní, který na základě právní fikce požívá stejné ochrany, jako by se jednalo o autorské dílo.¹⁴

Poslední požadavek je zaměřen na pozitivní autorskoprávní ochranu v konkrétním státě. Pokud stát nemá danou právní úpravu, není možné se jí dovolávat (v tomto platí totéž i pro práva související a práva *sui generis*), s výjimkou tzv. konvenčních práv přiznaných přímo na základě mezinárodní smlouvy. Podstatnou je v požadavcích na status zejména Bernská úmluva, která poskytuje ochranu autorům, kteří jsou občany členského státu anebo v něm mají trvalé bydliště, k jejich zveřejněným či nezveřejněným dílům, i bez ohledu na místo zveřejnění.¹⁵ Také poskytuje ochranu autorům i přes to, že nejsou občany členského státu a nemají v něm ani trvalé bydliště, k těm dílům, která prvně zveřejnili v členském státě anebo při zveřejnění ve státě, který není členem Bernské úmluvy zároveň i ve členském státě.¹⁶

¹⁰ K tomuto pojetí se dnes blíží i USA; STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 338.

¹¹ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 338, 373

¹² Jako protiklad k přístupu zaměřenému na posouzení samotného díla existuje i přístup komparativní, ve kterém jsou na dílo kladeny požadavky ve srovnání s již existujícími díly. Originalita se zde blíží prvku novosti, využívaném v patentovém právu; STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 254.

¹³ Databáze jsou zde uvedeny jakožto díla souborná.

¹⁴ Srov. čl. 1 odst. 3 Směrnice o počítačových programech, a čl. 3 odst. 1 Směrnice o databázích.

¹⁵ Srov. čl. 3 Bernské úmluvy.

¹⁶ Srov. čl. 3 Bernské úmluvy.

Při splnění uvedených tří požadavků vzniká autorské právo automaticky bez nutnosti splnění další formální náležitosti, a to předně v členských státech Bernské úmluvy. Nebylo tomu tak ovšem vždy. Mezi formální náležitosti¹⁷ se řadí registrace, uložení kopie či oznámení o vytvoření a v některých státech, které nejsou členy Bernské úmluvy, je i nadále některá formální náležitost využívána. Formální náležitosti se využívají poté jako podmínka *sine qua non* pro možnost domáhat se ochrany u státního orgánu.¹⁸

V průběhu historického vývoje vznikly dvě základní autorskoprávní koncepce – kontinentální a angloamerická. V kontinentální Evropě převážilo pojetí autorského práva jako práva přirozeného, osobnostního. Dílo bylo vždy pevně spjata s osobou tvůrce a majetková práva byla považována za specifický důsledek práv osobnostních. Ovšem podle toho, jaká důležitost byla přiznána právům majetkovým, se v rámci této koncepce vytvořily její tři pojetí:

- (a) monistické pojetí:¹⁹ považuje autorské právo jako jednotný abstraktní celek, tedy osobnostněmajetkové právo, kdy základem je onen osobní prvek, od kterého není možné majetková práva oddělit. V tomto pojetí tedy není možné se autorského práva vzdát, převést jej nebo jej jakkoliv autoru odebrat.
- (b) dualistické pojetí:²⁰ považuje autorské právo jako soubor dvou druhů práv, tedy osobnostních a majetkových, které jsou na sobě navzájem nezávislé a je možné majetková práva translativně převést (zcizit), aniž by došlo k zásahu do práv osobnostních. Jejich trvání se liší, neboť smrtí autora zanikají i osobnostní práva k jeho dílu.
- (c) quasidualistické pojetí:²¹ prakticky kopíruje pojetí dualistické, ovšem neumožňuje translativní převod majetkových práv, ale pouze převod konstitutivní (nepravý), čímž rozumíme možnost udělit oprávnění dílo užít (monistický prvek). Umožňuje oddělení režimu osobnostních a majetkových práv pro případ smrti autora.

V angloamerické koncepci převážil majetkový význam výsledku tvůrčí duševní činnosti autora. Jedná se o tzv. *copyrightovou* koncepci, která je nyní postavena na

¹⁷ Poprvé byly zakotveny již v roce 1710 ve Statutu královny Anny v UK.

¹⁸ V tomto kontextu je velmi známé označení typu „© 2010-2015 Microsoft“ (viz dále).

¹⁹ Kupř. v Rakousku, Německu, anebo na území ČR v autorském zákoně z roku 1965.

²⁰ Kupř. ve Francii, anebo na území ČR autorských zákonech z let 1895 a 1926

²¹ Kupř. v ČR v aktuálně účinném AZ.

pozitivním právním pojetí, kdy vlastník práva, tzv. *copyrightu* disponuje s monopolem, který mu zajišťuje určitou jistotu návratnosti investice. V tomto pojetí je možné, aby se autorem, případně vlastníkem *copyrightu* stala originárně i právnická osoba.²² Ovšem podobně jako v kontinentální koncepci jsou i zde uznávaná osobnostní práva.²³

1.1.1. Osobnostní práva

Osobnostní práva jsou spojena s autorovou osobností, a tedy právnická osoba je sama o sobě nemůže mít. Osobnostní práva lze rozdělit dvě základní dílčí práva (a) právo osobovat si autorství (tzv. atribuční právo), které opravňuje autora být uveden u svého díla jako jeho tvůrce, anebo dílo zveřejnit anonymně či pseudonymně a (b) právo na nedotknutelnost díla, tedy možnost bránit jakékoli změně, zásahu do díla, anebo nevhodnému (dehonestujícímu) užití.²⁴ Mezi další osobnostní práva uznávaná především v zemích s kontinentální koncepcí náleží (c) právo autora rozhodnout o čase, místě a formě zveřejnění díla, (d) právo zveřejněné dílo stáhnout, jež se vztahuje převážně ke změně přesvědčení autora, či (e) právo dílo zničit, které autora opravňuje nejen ke zničení svého díla, ale také (v některých jurisdikcích) zabraňuje vlastníkům (zejména) takových uměleckých děl toto zničit, pokud jsou si vědomi autorova zájmu na zachování díla.²⁵

1.1.2. Majetková práva

Majetková práva mohou být obecně definována jako autorovo (negativní) výlučné právo bránit ostatním v užití díla bez jeho souhlasu a autorovo (pozitivní) právo na prospěch z díla po omezenou dobu. Mezi základní majetková práva na užití patří (a) právo na rozmnožování, (b) právo na rozšiřování, a (c) právo na sdělování díla veřejnosti.²⁶ Právo na rozmnožování díla autora opravňuje k vytváření přímých nebo nepřímých, dočasných nebo trvalých rozmnoženin díla nebo jeho částí, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoliv formě.²⁷ Právo na rozšiřování opravňuje autora kontrolovat

²² LEWINSKI, Silke von. *International Copyright Law and Policy*. New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6, s. 49.

²³ První zmínka o osobnostních právech byla ve Velké Británii v případě *Millar v Taylor 1769*.

²⁴ Srov. čl. 6bis odst. 1 Bernské úmluvy.

²⁵ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 396-398.

²⁶ Tamtéž, s. 430.

²⁷ Srov. čl. 2 Směrnice o informační společnosti.

rozšiřování a oběh fyzických kopií díla, tedy distribuci, import, pronájem, půjčování či vystavování díla.²⁸ Zvláštní otázkou s tímto právem spojenou je tzv. vyčerpání práv k fyzické kopii, která byla umístěna na trh autorem či s jeho souhlasem (k tomu viz dále). Právo na sdělování díla veřejnosti umožňuje autorovi výlučně zpřístupňovat dílo v nehmotné podobě veřejnosti po drátě anebo bezdrátově, ať už živě nebo ze záznamu, včetně zpřístupnění takovým způsobem, že každý bude mít k dílu přístup z místa a v době, kterou si zvolí.²⁹ Mimo tato klasická majetková práva existují i jiná majetková práva, do nichž se řadí kupříkladu právo autora na odměnu při opětném prodeji originálu uměleckého díla.

1.2. Práva související s právem autorským

Práva související s právem autorským jsou skupinou práv, která jsou svým předmětem ochrany velmi blízká právu autorskému. Základní pojmové znaky autorského díla se ovšem u práv souvisejících prakticky nevyužívají (resp. využívají se odlišně). Ani zde nejsou vyžadovány žádné formální náležitosti pro získání ochrany. Obecně do této skupiny práv náleží práva: (a) výkonných umělců, (b) výrobců zvukových záznamů, (c) výrobců zvukově-obrazových záznamů, (d) vysílacích organizací, a (e) nakladatelů.

Právo výkonných umělců k jejich uměleckému výkonu je nejbližší autorskému právu.³⁰ Výkonný umělec ale žádné originální autorské dílo nevytváří, nýbrž takové dílo předvádí. I přesto, že u nich není stanoven pojmový znak originality, lze jej teoreticky dovozovat z faktu, že výkon musí být tvůrčím uměleckým provedením autorského díla.³¹ Z toho důvodu jsou výkonným umělcům přiznávána nejen práva majetková, ale i osobnostní. Ochrana získává výkonný umělec automaticky podle Římské úmluvy ve všech jejích členských státech, pokud byl výkon proveden nebo zaznamenán v členském státě, anebo byl nezaznamenaný výkon v členském státě vysílán.³²

Právo výrobců zvukových záznamů k takovým záznamům vzniká až při jejich dokončení a stejně také zde není vyžadován prvek originality. Automatická ochrana je

²⁸ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 430-471.

²⁹ Srov. čl. 3 Směrnice o informační společnosti.

³⁰ Převzato z rakouského „verwandte Rechte“ (1936).

³¹ TELEČEK, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2007. ISBN: 978-80-7179-608-4, s. 641.

³² Srov. čl. 2 odst. 1, čl. 4 Římské úmluvy.

pod Římskou úmluvou udělena zvukovým záznamům, které byly poprvé zaznamenány nebo vydány ve státě úmluvy.³³

Právo vysílacích organizací k takovým vysíláním neklade žádné požadavky ani na materiální vyjádření ani na originalitu. Toto právo zahrnuje bezdrátová vysílání prostřednictvím radiokomunikace, satelitů či internetu. Stejně jako výše uvedená práva, i zde náleží automatická ochrana podle Římské úmluvy vysílacím organizacím, které mají své vysílací sídlo v členském státě úmluvy.³⁴

Právo výrobců zvukově obrazových záznamů (mezi něž patří právo výrobců prvotních záznamů filmů či filmových producentů) je zvláštním právem odlišným od autorského práva k audiovizuálnímu dílu. Momentálně nemá žádnou mezinárodní úpravu, nicméně ho upravují mnohé státy a výslovně s ním pracuje unijní právo.³⁵ Z hlediska formy vyžaduje prvotní záznam.

Právo nakladatelů směřuje převážně k ochraně investice, kterou nakladatelé v souvislosti s vydáním autorských děl vynakládají.³⁶ Momentálně není na mezinárodní úrovni upraveno, ovšem v rámci evropské úpravy je zvláště upraveno právo tzv. zveřejnitelů k dosud nezveřejněným dílům.

1.3. Práva *sui generis*

Práva *sui generis* neboli práva „svého druhu“ jsou zvláštními právy, které se v právní teorii neřadí pod právo autorské ani mezi práva související, ovšem předmět jejich ochrany je do značné míry obdobný. Právo k databázím je moderním právem, které se vyvinulo s využíváním elektronických prostředků. Předmětem ochrany jsou ty databáze (uspořádané množiny informací), „*kteřé způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu představují vlastní duševní výtvar autora.*“³⁷

³³ Srov. čl. 2 odst. 2 Římské úmluvy.

³⁴ Srov. čl. 2 odst. 3 Římské úmluvy.

³⁵ Srov. čl. 3 odst. 1 písm. d) Směrnice o pronájmu a půjčování; STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 387.

³⁶ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 1999. ISBN 0-421-582-901, s. 64.

³⁷ Srov. čl. 3 odst. 1 Směrnice o databázích.

2. MEZINÁRODNÍ A EVROPSKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Autorskému právu a právům související byla věnována pozornost na mezinárodním poli již před rokem 1886. V dnešní době existuje několik multilaterálních smluv zaměřených na autorské právo či práva související. Ovšem tato práva jsou obsažena i v mnoha bilaterálních smlouvách. V neposlední řadě jim značnou pozornost věnuje i evropské právo. Vzhledem k tomu, že mnohé mezinárodní smlouvy byly revidovány, stejně jako předpisy EU novelizovány, bude níže popisováno jejich aktuální znění.

2.1. Mezinárodní právo

Do konce 19. století se mezinárodní právo v oblasti práv autorských ubíralo cestou bilaterálních smluv mezi jednotlivými státy. Až v roce 1886 došlo k zásadní změně, kdy byla poprvé podepsána mnohostranná smlouva. Jednalo se o Bernskou úmluvu, která byla výsledkem tlaku na sjednocení roztržitých úprav, zajištění minimálního společného standardu a dosažení částečné právní jistoty i na mezinárodní úrovni.³⁸ Bernská úmluva byla postupně mnohokrát revidována a v dnešní době má již 168 smluvních stran.³⁹ Po jejím vzniku zásadně klesl počet nově uzavíraných dvoustranných smluv, nicméně od konce druhé poloviny 20. století opět začíná růst, zejména v rámci dohod o ekonomické spolupráci. Ty dnes standardně obsahují klauzule či celé části věnující se právům duševního vlastnictví.⁴⁰ V roce 1994 byla v rámci založení WTO přijata Dohoda TRIPS, která znamenala utvrzení změny směru mezinárodní úpravy napříč prakticky jen dvoustranným dohodám. Autorské právo a práva související nejsou na mezinárodní úrovni upravena pouze v samostatných smlouvách, ale jsou uvedena i v mnohých dalších úmluvách.

Preambule k Chartě OSN obsahuje proklamaci: „*my, lid spojených národů, jsouce odhodláni [...] prohlásit znovu svou víru v základní lidská práva.*“⁴¹ Z této proklamace plyne souhlasný postoj světového společenství k existenci a nutnosti ochrany základních lidských práv, mezi něž se standardně řadí i vlastnické právo. Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, konkrétně její Dodatkový

³⁸ LEWINSKI, Silke von. *International Copyright Law and Policy*. New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6, s. 66

³⁹ WIPO. [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?treaty_id=15.

⁴⁰ Srov. čl. 65 odst. 2, Protokolu 28 a Dodatku XVII Dohody o EHS, či Kapitola XVII Dohoda o NAFTA.

⁴¹ Srov. Preambule Charty OSN.

protokol 1, stanovuje: „každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek“⁴², přičemž zmíněný „článek 1 dodatkového protokolu 1 je aplikovatelný i na duševní vlastnictví“⁴³.

2.1.1. Bernská úmluva 1886

Bernská úmluva se věnuje ochraně literárních a uměleckých děl. Úmluva byla několikrát revidována a v současné podobě je založena na třech základních principech a obsahuje minimální úroveň ochrany, která má být autorům děl udělena. Zmíněné tři základní principy jsou: (a) národní zacházení, (b) neformálnost ochrany, (c) nezávislost ochrany na státě původu. Národní zacházení znamená, že smluvní stát musí garantovat stejnou míru ochrany zahraničním dílům, jakou garantuje dílům domácím.⁴⁴ Neformálnost ochrany znamená automatický vznik práva bez nutnosti splnit další formální náležitosti. Nezávislost ochrany na státě původu znamená, že dílo je ve smluvním státě úmluvy chráněno bez podmínky, zda je zároveň chráněno i ve státě původu,⁴⁵ nicméně z hlediska doby ochrany je bez zvláštní úpravy v jiném smluvním státě než státě původu aplikovatelná doba ochrany v délce stanovené státem původu.⁴⁶

Minimální úroveň ochrany se vztahuje k chráněným dílům, dílčím právům a době ochrany. Co se týče děl, jsou chráněny „všechny výtvoř z literární, vědecké a umělecké oblasti, bez ohledu na způsob nebo formu jejich vyjádření.“⁴⁷ Úmluva stanovuje autorova výlučná majetková práva udělit souhlas s překladem či úpravou, sdělováním díla veřejnosti, vysíláním, rozmnožováním díla v jakékoli formě a dalšími.⁴⁸ Vedle toho stanovuje určité výjimky a omezení, přičemž pro autorovo výlučné právo na rozmnožování umožňuje členským státům upravit neuvedené výjimky a omezení, ovšem pro jejich aplikaci stanovuje tzv. *tří-krokový test*.⁴⁹ Bernská úmluva také poskytuje ochranu osobnostním právům, konkrétně právu atribučnímu a právu na nedotknutelnost díla.⁵⁰ Z hlediska doby ochrany je stanoven jako minimální standard

⁴² Srov. čl. 1 odst. 1 Dodatkového protokolu 1 k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod 1950.

⁴³ Rozhodnutí ESLP 73049/01 Anheuser-Busch Inc. v. Portugalsko, věta 2.

⁴⁴ Srov. čl. 5 odst. 3 Bernské úmluvy.

⁴⁵ Srov. čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy.

⁴⁶ Srov. čl. 7 odst. 8 Bernské úmluvy.

⁴⁷ Srov. čl. 2 odst. 1 Bernské úmluvy.

⁴⁸ Srov. čl. 8-14 Bernské úmluvy.

⁴⁹ Srov. čl. 9 odst. 2 Bernské úmluvy.

⁵⁰ Srov. čl. 6bis odst. 1 Bernské úmluvy.

ochrana 50 let od kalendářního roku následujícího po roce, ve kterém došlo ke smrti autora.⁵¹

2.1.2. Všeobecná úmluva o autorském právu 1952

Bernská úmluva byla tvořena převážně rozvinutými evropskými státy a pro mnoho rozvíjejících států představovala její ustanovení nepřiměřeně vysoký standard ochrany. Tento problém měly prakticky všechny americké státy, a to včetně USA, které navíc řešily neslučitelnost Bernské úmluvy s jejich právní úpravou.⁵² To byly důvody pro přijetí obecnější a univerzálnější mezinárodní dohody, k čemuž došlo pod záštitou UNESCO v roce 1952. V současné době má VÚAP 100 smluvních států,⁵³ ovšem většina z nich jsou signatáři i Bernské úmluvy, takže se na vztahy mezi nimi VÚAP nepoužije.⁵⁴ Význam této úmluvy tak je značně omezený.

Pro VÚAP byl zvolen minimalistický přístup. Obdobně jako Bernská úmluva obsahuje národní zacházení, ale výslovně umožňuje státům stanovit formální náležitosti pro získání ochrany.⁵⁵ Ve státech, které formální náležitosti nestanovují, se tyto považují za splněné, pokud je dílo označeno ochrannou značkou, jménem a rokem prvního zveřejnění: „© 2015 Jan Ježek“.⁵⁶ Minimální doba ochrany je stanovena na 25 let od smrti autora, zveřejnění díla, případně od jiného okamžiku, dle národní úpravy.⁵⁷

2.1.3. Římská úmluva 1961

Potřeba ochrany práva autorského nabyla na významu po vynálezu knihtisku Johannesem Gutenbergem v roce 1492. Ovšem potřeba ochrany práv souvisejících se vyskytla až po roce 1877, kdy Thomas Alva Edison vynalezl fonograf. Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací z roku 1961 byla první, která se věnovala ochraně některých práv souvisejících s právem autorským. Obdobně jako předchozí dvě úmluvy obsahuje

⁵¹ Srov. čl. 7 odst. 1 Bernské úmluvy; dále čl. 7 upravuje odlišně počátek doby ochrany u některých děl na 50 let od zveřejnění či vytvoření daného díla, u děl užitého umění 25 let od jeho vytvoření.

⁵² LEWINSKI, Silke von. *International Copyright Law and Policy*. New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6, s. 80

⁵³ WIPO. [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/wipolex/en/other_treaties/parties.jsp?treaty_id=208&group_id=22.

⁵⁴ Srov. čl. XVII VÚAP.

⁵⁵ Srov. čl. III odst. 1 VÚAP.

⁵⁶ Srov. čl. III odst. 1 VÚAP.

⁵⁷ Srov. čl. IV odst. 1 písm. a) VÚAP.

i Římská úmluva národní zacházení, ovšem bez institutu země původu, dále obsahuje minimální standard ochrany a možnost stanovení pouze v ní uvedených formálních náležitostí.⁵⁸ V současné době má 92 smluvních stran.⁵⁹

Úmluva uděluje právo výkonným umělcům zabránit neautorizovanému rozhlasovému vysílání nebo veřejnému přednesu, pořízení záznamu jejich výkonu a rozmnožení záznamu.⁶⁰ Obdobně „*výrobci zvukových snímků mají právo povolit nebo zakázat přímé nebo nepřímé rozmnožení svých zvukových snímků.*“⁶¹ Rozhlasové organizace mají právo povolit nebo zakázat přenos, záznam, rozmnožení či veřejný přednes svých pořadů.⁶² Jako v předešlých úmluvách je i zde ustanovení o možných výjimkách a omezeních.⁶³ Doba ochrany je stanovena na 20 let od konce roku, v němž byl pořízen záznam, uskutečněn výkon nebo vyslán rozhlasový pořad.⁶⁴ Stejně jako VÚAP, ani Římská úmluva neobsahuje ustanovení týkající se osobnostních práv.

2.1.4. Ženevská úmluva 1971

Úmluva o ochraně výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému rozmnožování jejich záznamů byla přijata již v roce 1971, tedy necelých 10 let po přijetí Římské úmluvy. Bylo to jednak z důvodu, že v roce 1971 měla Římská úmluva pouze 11 smluvních stran, ale také z důvodu vysokého nárůstu kopírování zvukových záznamů.⁶⁵ I proto je Ženevská úmluva zvláštní, neboť stanovuje jen minimální materiální požadavky na ochranu. Stanovuje povinnost smluvních států ochraňovat výrobce zvukových záznamů proti vyhotovování kopií, jejich dovozu a šíření bez souhlasu výrobce. Prostředky pro zakotvení těchto požadavků nechává zcela na smluvních státech.⁶⁶ Stejně jako VÚAP či Římská úmluva počítá s možnými formálními náležitostmi, výjimkami a omezeními.⁶⁷ Obdobně jako Římská úmluva také stanovuje

⁵⁸ LEWINSKI, Silke von. *International Copyright Law and Policy*. New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6, s. 191

⁵⁹ WIPO. [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=17.

⁶⁰ Srov. čl. 7 odst. 1 Římské úmluvy.

⁶¹ Srov. čl. 10 Římské úmluvy.

⁶² Srov. čl. 13 Římské úmluvy.

⁶³ Srov. čl. 15 Římské úmluvy.

⁶⁴ Srov. čl. 14 Římské úmluvy.

⁶⁵ LEWINSKI, Silke von. *International Copyright Law and Policy*. New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6, s. 92

⁶⁶ Srov. čl. 2, 3 Ženevské úmluvy.

⁶⁷ Srov. čl. 6 písm. a) Ženevské úmluvy.

minimální dobu ochrany na 20 let od konce roku, ve kterém došlo k vytvoření záznamu anebo k jeho zveřejnění. V současné době ji ratifikovalo 78 států.⁶⁸

2.1.5. Bruselská úmluva 1974

Bruselská úmluva o šíření programů prostřednictvím satelitů vznikala prakticky ze stejných důvodů jako Ženevská úmluva, neboť od konce šedesátých let významně vzrostlo neoprávněné přijímání a re-vysílání satelitních programů.⁶⁹ Problém byl také v rozporech ohledně možnosti aplikace Římské úmluvy i na vysílací organizace využívající satelitní vysílání, neboť signál nebyl přenášen přímo ke koncovému uživateli.⁷⁰ Obdobně jako Ženevská úmluva je Bruselská úmluva poměrně omezená v rozsahu materiální ochrany. Ochrana je poskytována pouze proti neoprávněnému šíření z/na území členského státu distributorem, který se k programovému vysílání dostal bez souhlasu původní vysílací organizace z jiného státu úmluvy.⁷¹ Nevztahuje se tak na příjem vysílání koncovými uživateli, což je předmětem Římské úmluvy. Stejně jako v předchozích úmluvách jsou i zde stanoveny výjimky a omezení, ovšem dobu ochrany nestanovuje.⁷² Smluvních stran je k dnešnímu dni 37.⁷³

2.1.6. Dohoda TRIPS 1994

Předchozí dohody stanovily základní rámec hmotné úpravy autorského práva a práv souvisejících, ale vzhledem k jejich omezené aplikovatelnosti v dílčích členských státech úmluvy anebo státech, jež je nepřijaly, docházelo k neustálému nárůstu nedovoleného napodobování a padělání předmětů práv duševního vlastnictví. Nové vynálezy a zejména informační technologie umožnily zcela nové a dříve neznámé způsoby porušování práv. Situace se vyvinula dokonce na tolik, že mnohé státy byly svou ekonomikou doslova založeny na výrobě nedovolených napodobenin a padělků.⁷⁴

⁶⁸ WIPO. [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=18.

⁶⁹ LEWINSKI, Silke von. *International Copyright Law and Policy*. New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6, s. 95

⁷⁰ LEWINSKI, Silke von. *International Copyright Law and Policy*. New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6, s. 96

⁷¹ Srov. čl. 2 Bruselské úmluvy.

⁷² Srov. čl. 4 Bruselské úmluvy.

⁷³ WIPO. [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=19.

⁷⁴ LEWINSKI, Silke von. *International Copyright Law and Policy*. New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6, s. 264.

Bylo proto třeba zvolit jinou strategii. Jednou z možností se ukázala být GATT. Ta se schází k jednotlivým kolům jednání, na jejichž konci se přijímají dohody jako celek. K přijetí finálního dokumentu je sice zapotřebí konsensus, ale vzhledem k celkové přínosnosti takového balíčku jsou často méně důležité zájmy převáženy na úkor důležitějších. Za vrchol jednání lze považovat Uruguayské kolo, na jehož konci byla založena WTO. Součástí balíčku Dohody o WTO byly jednak předchozí smlouvy GATT od roku 1947, ale také zcela nová Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví. Výhodou WTO je systém řešení sporů DSU, který umožňuje autoritativně rozhodnout, zda došlo k porušení závazků ze strany členského státu, a pokud se tak stalo, umožňuje stanovit tomuto státu sankce, takže povinnosti jsou vynutitelné.

Podobně jako přechodí smlouvy obsahuje Dohoda TRIPS také doložku národního zacházení.⁷⁵ Tu ovšem oproti Bernské úmluvě rozšiřuje o doložku nejvyšších výhod, která stanovuje, že „*bude jakákoli výhoda, přednost, výsada nebo osvobození přiznaná Členem občanům kterékoli jiné země, přiznána ihned a bezpodmínečně občanům všech ostatních Členů.*“⁷⁶ Spojením těchto dvou doložek je možné standard ochrany autorského práva a práv souvisejících relativně snadno navyšovat. Pokud se totiž dva státy (z nichž alespoň jeden je členem WTO) dohodnou na poskytnutí vyššího standardu ochrany, musí nutně tuto ochranu poskytnout všem občanům ostatních států WTO. Tomuto principu se říká tzv. TRIPS-plus.

Oproti předchozím dohodám je Dohoda TRIPS širší, co se materiální úpravy týče. Věnuje se nejen autorskému právu a právům souvisejícím s právem autorským, ale obsahuje také materiální úpravu pro práva průmyslová. Dohoda TRIPS ve vztahu k autorskému právu stanovuje: „*Členové se přizpůsobí článkům 1 až 21 Bernské úmluvy (1971) a příloze k ní. Členové však nebudou mít práva nebo povinnosti podle této Dohody, pokud jde o práva udělená podle článku 6 bis uvedené Úmluvy nebo práva z něho odvozená.*“⁷⁷ Dohoda TRIPS tedy inkorporovala předmětnou úpravu Bernské úmluvy s výjimkou osobnostních práv. Všechny členské státy WTO tak jsou povinny svou hmotněprávní úpravu přizpůsobit úpravě Bernské úmluvy, i když nejsou jejími členy. Zvláště se Dohoda TRIPS věnuje ochraně počítačových programů a databází,

⁷⁵ Srov. čl. 3 Dohody TRIPS; ta se ovšem vztahuje výslovně pouze na práva obsažená v dohodě.

⁷⁶ Srov. čl. 4 Dohody TRIPS; z této doložky stanovuje Dohoda TRIPS čtyři výslovně určené výjimky.

⁷⁷ Srov. čl. 9 odst. 1 Dohody TRIPS

právu na pronájem počítačových programů a kinematografických děl.⁷⁸ Výkonní umělci jsou nadáni možností zabránit „zhotovení záznamu jejich nezaznamenaného výkonu a reprodukce takového zachycení [a dále] bezdrátovému vysílání a veřejnému předvádění jejich výkonů,“⁷⁹ pokud k nim došlo bez jejich souhlasu. Výrobci zvukových záznamů mohou „povolit nebo zakázat přímou nebo nepřímou reprodukci jejich zvukových záznamů.“⁸⁰ Rozhlasové a televizní organizace mohou zakázat „záznam, reprodukce záznamu a opakované vysílání bezdrátovými prostředky rozhlasového vysílání, jakož i přenášení jejich televizního vysílání pro veřejnost,“⁸¹ pokud k nim došlo bez jejich souhlasu.

Vzhledem k tomu, že Dohoda TRIPS inkorporuje Bernskou úmluvu, vtaňuje do sebe také stanovené výjimky a omezení obsažené v ní. Ovšem *tří-krokový test*, který se podle Bernské úmluvy vztahoval pouze k právu na rozmnožování, je zde definován obecně a vztahuje se tak na veškeré výjimky a omezení uplatněné členskými státy WTO.⁸² Novinkou na mezinárodní úrovni je také zmínka o možnosti stanovení vyčerpání práv.⁸³ Doba ochrany je k autorským dílům stanovena v minimálním rozsahu 50 let od konce roku, ve kterém došlo ke smrti autora, u výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů v rozsahu 50 let od konce kalendářního roku, kdy došlo k vytvoření výkonu či záznamu.⁸⁴ Doba ochrany pro rozhlasové a televizní organizace je stanovena na 20 let od konce kalendářního roku, ve kterém došlo k vysílání.⁸⁵

Za nejdůležitější ustanovení Dohody TRIPS je ovšem třeba považovat část III, která obsahuje rozsáhlou úpravu týkající se vynucování práv duševního vlastnictví. Jedná se o vůbec první mezinárodní dohodu, která se kromě materiální úpravy věnuje také úpravě procesní. Stručně shrnuto, Dohoda TRIPS vyžaduje po „členských státech WTO institucionální zakotvení a udržování vynucovacích procesních prostředků, které (a) umožňují efektivní obranu proti porušování práv, (b) poskytují urychlená nápravná

⁷⁸ A ve spojení s čl. 14 odst. 4 Dohody TRIPS lze právo na pronájem vztáhnout i na zvukové záznamy.

⁷⁹ Srov. čl. 14 odst. 1 Dohody TRIPS

⁸⁰ Srov. čl. 14 odst. 2 Dohody TRIPS

⁸¹ Srov. čl. 14 odst. 3 Dohody TRIPS

⁸² STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 1999. ISBN 0-421-582-901, s. 548-550; LEWINSKI, Silke von. *International Copyright Law and Policy*. New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6, s. 297.

⁸³ Srov. čl. 6 Dohody TRIPS.

⁸⁴ Srov. čl. 12 Dohody TRIPS stanovuje také úpravu minimálně 50 let pro ty situace, kdy se doba ochrany daného díla upravuje nikoliv na základě života autora, ale od jiného okamžiku, tak k tomuto okamžiku; 14 odst. 5 Dohody TRIPS.

⁸⁵ Srov. čl. 14 odst. 5 Dohody TRIPS.

opatření zabraňující porušování práv, (c) nejsou zbytečně komplikované či drahé, a které nezpůsobují bezdůvodné průtahy, (d) poskytují odvolací proceduru, (e) umožňují právní zastoupení, (f) dovolují soudu shromažďovat důkazy, (g) poskytují možnost nařídit soudní zákaz, (h) umožňují náhradu skutečné škody, ušlého zisku, nákladů řízení a právního zastoupení, (i) umožňují soudu nařídit odstranění z obchodní sítě zboží porušujícího práva duševního vlastnictví, stejně jako materiálů a nástrojů pro výrobu takového zboží, (j) umožňují soudu nařídit zničení zboží porušujícího práva duševního vlastnictví, a (k) opravňují soud nařídit předběžná opatření a zachování důkazů.⁸⁶ Dohoda TRIPS tyto prostředky vynucování práv duševního vlastnictví dále doplňuje o zvláštní ustanovení týkající se přeshraničního pohybu zboží, které jsou považovány za zcela zásadní v boji proti nedovolenému napodobování a padělatelství.⁸⁷ Poslední oddíl této části navíc stanovuje členským státům povinnost upravit ve stanovených případech i trestní sankce.⁸⁸ K dnešnímu dni má WTO 162 členských států.⁸⁹

2.1.7. Internetové dohody WIPO 1996

V roce 1996 byly přijaty dvě smlouvy souhrnně nazývány jako Internetové dohody WIPO, a to Smlouva WIPO o právu autorském a Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech. Obdobně jako Dohoda TRIPS, i Internetové dohody WIPO reagovaly na rozvoj nových technologií. Ovšem Internetové dohody WIPO byly namířeny i na nové způsoby užití předmětů ochrany, a to konkrétně na jejich elektronické rozšiřování.⁹⁰ Ustanovení ve smlouvách se nevěnují pouze otázce materiální ochrany, ale stanovují také opatření proti porušování a k vynucování práv.

Dohoda WCT stanovuje ve svém prvním článku, že je speciální smlouvou, předjímanou v Bernské úmluvě,⁹¹ což znamená, že materiální úprava v ní obsažená musí být v souladu Bernskou úmluvou, konkrétně ve znění Pařížského aktu z roku

⁸⁶ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 1999. ISBN 0-421-582-901, s. 552-553

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Srov. čl. 61 Dohody TRIPS

⁸⁹ WTO. [Online] World Trade Organisation. [Citace: 01.05.2016]

https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm

⁹⁰ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 1999. ISBN 0-421-582-901, s. 557.

⁹¹ Konkrétně v čl. 20 Bernské úmluvy.

1971,⁹² a tedy všechny členské státy Dohody WCT ji musí aplikovat. Oproti Dohodě TRIPS navíc Dohoda WCT nestanovuje možnou výjimku pro osobnostní práva, které je tak nutno aplikovat také. Dohoda WCT poskytuje ochranu autorům literárních a uměleckých děl, včetně počítačových programů a databází. Kromě ochrany poskytované podle Bernské úmluvy, poskytuje Dohoda WCT autorům i další ekonomická práva. Konkrétně se jedná o (a) právo na rozšiřování,⁹³ (b) právo na pronájem pro autory počítačových programů, kinematografických děl a děl zaznamenaných ve zvukových záznamech, a (c) právo na sdělování díla veřejnosti po drátě nebo bezdrátovými prostředky, včetně práv dostupných *na vyžádání*.⁹⁴ Úprava práv autorů k dílům dostupným *na vyžádání* představují největší úspěch Dohody WCT, neboť poprvé jsou na mezinárodní úrovni upravena specifická práva autorů zabývající se užitím jejich díla na Internetu anebo prostřednictvím obdobných služeb.⁹⁵ Právo na rozmnožování není v Dohodě WCT výslovně obsaženo a je převzato z Bernské úmluvy. Dohoda WCT jej ovšem rozšiřuje, neboť ve společném prohlášení k prvnímu článku, je stanoveno, že se právo na rozmnožování „*vztahuje na digitální oblast, zejména na užití děl v digitální formě [a] uložení díla na elektronický prostředek představuje rozmnožování.*“⁹⁶ Výjimky a omezení je možné stanovit za podmínek *tří-krokového testu*, který je nutno aplikovat na všechny výjimky a omezení.⁹⁷ Z hlediska doby ochrany se aplikují ustanovení Bernské úmluvy, kromě v ní uvedeného omezení pro fotografická díla, která podle Dohody WCT požívají klasické ochrany 50 let od konce roku, ve kterém došlo ke smrti autora.⁹⁸

Dohoda WPPT v prvním článku připomíná, že žádným způsobem neruší závazky z Pařížské úmluvy, ovšem nevyžaduje, aby její členské státy přežaly ustanovení Pařížské úmluvy.⁹⁹ Z toho důvodu v ní lze nalézt i duplicitní úpravu k Pařížské úmluvě. Dohoda

⁹² Srov. čl. 1 odst. 3 Dohody WCT.

⁹³ Srov. čl. 6 Dohody WCT; druhý odstavec umožňuje členským státům stanovit vyčerpání tohoto práva.

⁹⁴ Srov. čl. 8 Dohody WCT; oproti ustanovením Bernské úmluvy, která právo sdělování díla veřejnosti upravovala partikulárně, je úprava v Dohodě WCT generální a vztahuje se na všechny druhy děl
STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 1999. ISBN 0-421-582-901, s. 569.

⁹⁵ LEWINSKI, Silke von. *International Copyright Law and Policy*. New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6, s. 455-458.

⁹⁶ Společné prohlášení k článku 1 odstavci 4 Dohody WCT; LEWINSKI, Silke von. *International Copyright Law and Policy*. New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6, s. 448-450.

⁹⁷ Srov. čl. 10 Dohody WCT.

⁹⁸ Srov. čl. 9 Dohody WCT.

⁹⁹ Srov. čl. 1 odst. 1 Dohody WPPT, (Sterling, 2000 str. 578).

WPPT poskytuje ochranu výkonným umělcům a výrobcům zvukových záznamů na základě národního zacházení,¹⁰⁰ které omezuje pouze na práva v ní přímo obsažená.¹⁰¹ Dále Dohoda WPPT zakazuje vyžadování jakýchkoli formálních náležitostí pro získání ochrany.¹⁰² Jedná se o vůbec první úmluvu, která zakazuje využívání takových náležitostí pro získání ochrany výkonných umělců anebo výrobců zvukových záznamů. Stejně tak drží Dohoda WPPT prvenství v představení osobnostních práv pro výkonné umělce na mezinárodní úrovni, kterým poskytuje atribuční právo i právo na nedotknutelnost výkonu.¹⁰³ Z majetkových práv dále dohoda jako první vymezuje pojem práva na sdělování veřejnosti, kterým rozumí „šíření [...] uskutečňované jakýmkoli jiným způsobem než vysíláním.“¹⁰⁴ Úprava majetkových práv je rozdělena, přičemž ve vztahu k výkonným umělcům upravuje několik druhů práv, a to (a) právo k nezaznamenaným výkonům, (b) právo na rozmnožování,¹⁰⁵ (c) právo na rozšiřování, (d) právo na půjčování a pronájem, a (e) právo na sdělování veřejnosti po drátě nebo bezdrátovými prostředky, včetně práv dostupných *na vyžádání*.¹⁰⁶ Výrobci zvukových záznamů jsou nadáni stejnými právy jako výkonní umělci, samozřejmě bez práva k nezaznamenaným výkonům.¹⁰⁷ Dohoda WPPT umožňuje členským státům stanovit z těchto práv výjimky a omezení v případech, kdy upravují obdobné výjimky či omezení z autorského práva, a za předpokladu splnění *tří-krokového testu*.¹⁰⁸ Pro výkonné umělce stanovuje ochranu po dobu alespoň 50 let od konce roku, ve kterém byl výkon zaznamenán na zvukový záznam, a výrobci zvukových záznamů alespoň po dobu 50 let od konce roku, ve kterém došlo vydání záznamu (ledaže by k vydání nedošlo).¹⁰⁹

Jako úplnou novinku přináší Internetové dohody WIPO povinnost smluvním státům přijmout přiměřená opatření proti obcházení technických prostředků zabezpečující předměty ochrany proti neoprávněným užitím a proti zasahování do informací

¹⁰⁰ Srov. čl. 4 Dohody WPPT.

¹⁰¹ LEWINSKI, Silke von. *International Copyright Law and Policy*. New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6, s. 445-446.

¹⁰² Srov. čl. 20 Dohody WPPT.

¹⁰³ Srov. čl. 5 Dohody WPPT; STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 1999. ISBN 0-421-582-901, s. 587.

¹⁰⁴ Srov. čl. 2 písm. g) Dohody WCT.

¹⁰⁵ Stejně jako společné prohlášení k článku 1 odstavci 4 Dohody WCT, i společné prohlášení k článkům 7, 11 a 16 deklaruje, že právo na rozmnožování se výslovně vztahuje na digitální oblast.

¹⁰⁶ Srov. čl. 6-10 Dohody WPPT.

¹⁰⁷ Srov. čl. 11-14 Dohody WPPT.

¹⁰⁸ Srov. čl. 16 Dohody WPPT.

¹⁰⁹ Srov. čl. 17 Dohody WPPT; pokud zvukový záznam nebyl vydán do 50 let od jeho vytvoření, uplyne doba ochrany 50 let po jeho vytvoření.

o identifikaci práv.¹¹⁰ Požadovaná opatření jsou definována obecně a v souladu s obecným ustanovením o uplatňování práv tak ponechávají konkrétní opatření na členských státech.¹¹¹ V současné době mají Internetové dohody WIPO celkem 94 členů.¹¹²

2.1.8. Obchodní dohoda proti padělatelství 2011

Obchodní dohoda proti padělatelství je mnohostrannou mezinárodní smlouvou, která byla sjednána v roce 2011 mezi některými členy OECD a „tvrdým jádrem“ WTO.¹¹³ Dohoda ACTA je velmi podobná Dohodě TRIPS, ale jejím hlavním účelem je umožnit přístup i státům, které nejsou členy WTO. Tato dohoda vzbudila na celém světě velké množství negativních reakcí doprovázených mnoha protesty, kybernetickými útoky a jinou trestnou činností, protože byla širokou veřejností vnímána jako prostředek omezující svobodu na internetu.

Dohoda ACTA neobsahuje žádnou materiální úpravu práv duševního vlastnictví, pouze odkazuje na ustanovení Dohody TRIPS.¹¹⁴ Dohoda je zaměřena na procesní stránku, harmonizaci vysoké úrovně ochrany a vynucování práv duševního vlastnictví. Stejně jako Dohoda TRIPS vyžaduje po členských státech zajištění efektivních opatření a procesních postupů k vymáhání práv, přičemž nadto stanovuje členským státům povinnost proporcionalně zvážit závažnost takových opatření a sankcí vůči konkrétnímu porušení práva.¹¹⁵ Mezi civilními opatřeními výslovně zmiňuje soudní zákazy dalšího porušování práv a vstupu výrobků porušujících práva duševního vlastnictví na trh, soudní příkazy na zničení zboží porušujícího práva, stejně jako materiálů a nástrojů pro jejich výrobu, a to i formou předběžných opatření, včetně příkazů k zajištění důkazů.¹¹⁶

Obdobně jako Dohodě TRIPS následně stanovuje správní opatření při přeshraničním pohybu zboží. Dohoda ACTA zde přináší novinku, neboť stanovuje

¹¹⁰ Srov. čl. 11, 12 Dohody WCT a čl. 18, 19 Dohody WPPT.

¹¹¹ Srov. čl. 14 odst. 2 Dohody WCT a čl. 23 odst. 2 Dohody WPPT.

¹¹² WIPO. [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=16; WIPO. [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=20.

¹¹³ TELEC, Ivo. ACTA nejsou acta ani acty. *Právní rádce*. 2012, 7, s. 17.

¹¹⁴ Srov. čl. 5 písm. d) Dohody ACTA.

¹¹⁵ Srov. čl. 6 Dohody ACTA.

¹¹⁶ Srov. čl. 7-12 Dohody ACTA.

povinnost členským státům umožnit celním orgánům jednat z vlastní iniciativy.¹¹⁷ Jedná se o první podobnou povinnost na mezinárodní úrovni.¹¹⁸ Dohoda ACTA dále obsahuje trestněprávní ustanovení, která rozšiřuje a zpřesňuje o možnost členských států kriminalizovat neoprávněné pořízení záznamu kinematografických děl při jejich živém vysílání, o povinnost kriminalizovat spolupachatelství a pomoc u stanovených trestných činů, a povinnost stanovit analogicky také trestní odpovědnost právnických osob (pokud je to slučitelné s vnitrostátním právem).¹¹⁹ Jako nový trest umožňuje uložit zabránění věci či náhradní hodnoty.¹²⁰

V posledním oddíle se Dohoda ACTA zcela nově věnuje vymáhání práv v digitálním prostředí. Výslovně stanovuje povinnost, aby se procedury vymáhání práv vztahovaly na porušování autorského práva a práv souvisejících s právem autorským na digitálních sítích.¹²¹ Dohoda ACTA dále umožňuje státům stanovit povinnost ISP odhalit bez zbytečného odkladu držitelé práv dostatečné informace k identifikaci porušitele jeho práv.¹²² V souladu s předchozími mezinárodními dohodami stanovuje povinnosti smluvních států týkající se opatření proti obcházení technických prostředků a proti zasahování do informací o identifikaci práv.¹²³

Dohodu ACTA podepsalo přes 30 států, ovšem vzhledem k hysterii, která se po jejím podpisu rozhořela, ji prakticky žádný neratifikoval a není reálné, že by někdy nabyla účinnosti.

2.1.9. Pekingská úmluva 2012

Pekingská úmluva o audiovizuálních výkonech je nová mezinárodní dohoda vztahující se k ochraně výkonů výkonných umělců v audiovizuálních dílech. Ve své struktuře i formulacích navazuje na předchozí Dohodu WPPT. Ekonomická práva výkonných umělců rozlišuje podle toho, zda se jedná o výkon již zaznamenaný nebo živý. Co se zaznamenaných výkonů týče, je výkonným umělcům zaručeno výlučné právo udělit souhlas k rozmnožování, rozšiřování, půjčování originálů a kopií, vysílání a sdělování veřejnosti po drátě nebo bezdrátovými prostředky, včetně práv dostupných

¹¹⁷ Srov. čl. 16 Dohody ACTA.

¹¹⁸ Srov. čl. 58 Dohody TRIPS ji také uvádí, nicméně dispozitivně.

¹¹⁹ Srov. čl. 23 odst. 3,4 a 5 Dohody ACTA.

¹²⁰ Srov. čl. 25 Dohody ACTA.

¹²¹ Srov. čl. 27 odst. 2 Dohody ACTA.

¹²² Srov. čl. 27 odst. 4 Dohody ACTA.

¹²³ Srov. čl. 27 odst. 5-7 Dohody ACTA.

na vyžádání.¹²⁴ U živých výkonů mají výkonní umělci výlučné právo udělit souhlas k vysílání nebo sdělování výkonu veřejnosti a k jeho záznamu.¹²⁵ Vzhledem k tomu, že výkony pro záznam do audiovizuálního díla jsou zpravidla jen jeho částí, stanovuje Pekingská úmluva právní domněnku udělení souhlasu producentovi audiovizuálního díla s užitím výlučných práv výkonného umělce.¹²⁶ Z majetkových práv umožňuje Pekingská úmluva členským státům stanovit výjimky a omezení v těch případech, kdy upravují obdobné výjimky či omezení pro z autorského práva, při splnění *tří-krokového testu*.¹²⁷ Obdobně jako Dohoda WPPT přiznává výkonným umělcům i práva osobnostní.¹²⁸ Úmluva také přebírá princip národního zacházení a stejně jako většina mezinárodních dohod přiznává dobu ochrany v délce 50 let od konce roku, ve kterém došlo k zaznamenání výkonu.¹²⁹ Stejně jako Internetové dohody WIPO ukládá smluvním státům povinnost zakotvit opatření proti obcházení technických prostředků a proti zasahování do informací o identifikaci práv, a ukládá jim povinnost přijmout opatření potřebná k zajištění uplatnění práv plynoucích z této smlouvy.¹³⁰ Dohoda byla přijata v roce 2012 na konferenci v Pekingu a zatím není účinná, neboť z vyžadovaných 30 smluvních států ji ratifikovalo zatím pouze 11.¹³¹

2.2. Evropské právo

Výše uvedené smlouvy představují ryzí jádro mezinárodní úpravy autorského práva a práv souvisejících. Značný dopad na mezinárodní právo a jeho vývoj má ovšem i právo evropské. Evropské právo je třeba rozdělit na klasické mezinárodní právo, tedy právo založené standardními mezinárodními smlouvami SFEU a SEU (a jejich předchůdci), neboli tzv. primární právo. V primárním právu lze základ pro ochranu práv duševního vlastnictví nalézt v článku 118 SFEU, kde je stanoveno, že „v rámci vytvoření nebo fungování vnitřního trhu přijmou Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem opatření o vytvoření evropských práv duševního vlastnictví,

¹²⁴ Srov. čl. 7-11 Pekingské úmluvy.

¹²⁵ Srov. čl. 6 Pekingské úmluvy.

¹²⁶ Srov. čl. 12 Pekingské úmluvy.

¹²⁷ Srov. čl. 13 Pekingské úmluvy.

¹²⁸ Srov. čl. 5 Pekingské úmluvy.

¹²⁹ Srov. čl. 14 Pekingské úmluvy.

¹³⁰ Srov. čl. 15, 16 a 20 Pekingské úmluvy.

¹³¹ WIPO. [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=841.

*kteřá zajistí jednotnou ochranu práv duševního vlastnictví v Unii.*¹³² Navíc v souvislosti s přijetím SFEU se do primárního práva dostala také Listina základních práv EU, která výslovně stanovuje, že „*duševní vlastnictví je chráněno.*“¹³³

Vedle toho existuje v EU tzv. sekundární právo, což je právo vytvářené institucemi EU, které je závazné pro členské státy. Sekundární právo je obsaženo v nařízeních a směrnících EU. Jeho povaha je specifická, neboť svou existenci odvíjí od výslovného přenesení pravomocí členských států na mezinárodní orgány. ESD se již v roce 1963 vyjádřil, že evropské právo tvoří nový právní řád mezinárodního práva.¹³⁴

2.2.1. Materiální úprava

Materiální úprava autorského práva a práv souvisejících se nachází v harmonizačních směrnících EU. Věnuje se jim hned několik směrnic, které je možné rozdělit na obecné a speciální. Z hlediska obecné materiální úpravy je základní Směrnice o informační společnosti z roku 2001. Jedná se o první směrnici, která se komplexně věnuje problematice autorského práva a práv souvisejících. Cílem směrnice tak bylo přenést do evropského práva závazky vyplývající z nových mezinárodních smluv.¹³⁵

Směrnice o informační společnosti souhrnně upravuje ochranu autorského práva i práv souvisejících s právem autorským. Směrnice ze své úpravy vylučuje osobnostní práva, u kterých zvláště odkazuje na Bernskou úmluvu a Internetové dohody WIPO.¹³⁶ Oproti tomu se široce věnuje majetkovým právům, ze kterých výslovně uvádí (a) právo na rozmnožování, a to přímé či nepřímé, dočasné nebo trvalé, jakýmkoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech, (b) právo na sdělování předmětů ochrany veřejnosti po drátě nebo bezdrátově, včetně zpřístupnění *na vyžádání*, a (c) právo na veřejné rozšiřování prodejem nebo jiným způsobem.¹³⁷ Právo na sdělování veřejnosti je vymezeno extenzivně a rozumí se jím veškeré sdělování veřejnosti osobě nepřítomné v místě, ze kterého sdělování vychází.¹³⁸ Vzhledem k tomu, že právo zahrnuje veškerou

¹³² Srov. čl. 118 Smlouvy o fungování Evropské unie.

¹³³ Srov. čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv EU.

¹³⁴ Rozhodnutí SDEU C-26/62 ze dne 5. února 1963 NV Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos proti Nederlandse administratie der belastingen.

¹³⁵ Srov. odst. 15 Preambule Směrnice o informační společnosti.

¹³⁶ Srov. odst. 19 Preambule Směrnice o informační společnosti.

¹³⁷ Srov. čl. 2-4 Směrnice o informační společnosti.

¹³⁸ Srov. odst. 23 Preambule Směrnice o informační společnosti.

jinou než fyzickou diseminaci předmětů práv, je u něj výslovně vyloučena možnost jeho vyčerpání.¹³⁹ Oproti tomu je vyčerpání práv stanoveno v případě práva na rozšiřování, ke kterému dojde po prvním prodeji nebo jiném převodu vlastnictví k originálu nebo rozmnoženině autorského díla v EU.¹⁴⁰ Právo na rozmnožování a sdělování veřejnosti Směrnice o informační společnosti garantuje jak (a) autorům k jejich dílům, tak (b) výkonným umělcům k záznamům jejich výkonů, (c) výrobcům zvukových záznamů k jejich záznamům, a dále (d) výrobcům prvotních záznamů filmů ve vztahu k originálu a rozmnoženinám jejich filmů, a (e) vysílacím organizacím k záznamu jejich vysílání ať už po drátě nebo bezdrátově, včetně vysílání pomocí kabelu či družice.¹⁴¹ Oproti tomu právo na rozšiřování je uděleno jen autorům k originálům nebo rozmnoženinám jejich děl.¹⁴²

Velmi podstatnou částí Směrnice o informační společnosti je stanovení výjimek a omezení, které členské státy mohou uplatnit. Z důvodu právní jistoty a zajištění fungování vnitřního trhu, byl tento výčet stanoven jako taxativní.¹⁴³ Problematickou se ovšem jeví jejich demonstrativní povaha, která umožňuje členským státům stanovit výjimky a omezení v různém rozsahu, což značně narušuje harmonizační účinek. Za zvláštní způsob výjimek a omezení lze také považovat stanovené způsoby užití tzv. osiřelých děl. Osiřelé je takové dílo, které nemá určeného žádného známého nositele práv, takže není k dispozici osoba, která by mohla udělit souhlas s jeho užitím.¹⁴⁴ Samozřejmostí pro všechny výjimky a omezení je jejich soulad s *tří-krokovým testem*. V samostatné směrnici je také řešena harmonizace doby ochrany práva autorského a práv souvisejících.¹⁴⁵ V souladu s mezinárodními smlouvami, stanovuje směrnice členským státům povinnost poskytnout náležitou ochranu proti obcházení technologických prostředků a informací o správě práv.¹⁴⁶

Směrnice o informační společnosti je obecná a svým rozsahem nepokrývá několik partikulárních oblastí, které jsou dále harmonizovány ve speciálních směrnících. Jednou z nich je Směrnice o pronájmu a půjčování. Obsahově se tato směrnice zabývá jednak

¹³⁹ Srov. čl. 3 odst. 3 Směrnice o informační společnosti.

¹⁴⁰ Srov. čl. 4 odst. 2 a odst. 28, 29 Preambule Směrnice o informační společnosti.

¹⁴¹ Srov. čl. 2, 3 Směrnice o informační společnosti.

¹⁴² Srov. čl. 4 Směrnice o informační společnosti.

¹⁴³ Srov. čl. 5 a odst. 32 Preambule Směrnice o informační společnosti.

¹⁴⁴ Směrnice o osiřelých dílech.

¹⁴⁵ Směrnice o době ochrany.

¹⁴⁶ Srov. čl. 6-7 Směrnice o informační společnosti; v mezinárodních smlouvách nazvány jako informace o identifikaci práv.

práve autorů, výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů, výrobců prvotních záznamů filmů na pronájem a půjčování jejich děl, ale v další části doplňuje obecnou úpravu majetkových práv po vzoru Směrnice o informační společnosti, ovšem ve vztahu k nositelům práv souvisejících. Doplnění majetkových práv pro nositele práv souvisejících rozšiřuje o (a) právo udělit svolení či zakázat záznam výkonů, či záznam vysílání, (b) právo vysílání a sdělování veřejnosti bezdrátových živých výkonů a vysílání, a (c) právo na rozšiřování záznamů výkonů, zvukových záznamů, prvotních záznamů filmů a záznamů vysílání.¹⁴⁷ Směrnice o informační společnosti byla ve vztahu k právu na sdělování veřejnosti omezena na záznamy stanovených předmětů ochrany, a to pouze při sdělování takových předmětů *na vyžádání*. V podobě rozšířené Směrnice o pronájmu a půjčování tak dochází u práv souvisejících k pokrytí i takových způsobů užití, jako je tzv. *webcasting* či online rádio.¹⁴⁸ Zvláštní úpravu nadto obsahuje Směrnice o družicovém vysílání, která již výše vymezenou úpravu práva na sdělování veřejnosti doplňuje také o oprávnění autora udělit souhlas se sdělením díla veřejnosti pomocí družice či pomocí kabelového přenosu.¹⁴⁹

Právo na pronájem a půjčování se vztahuje k originálu či rozmnoženině autorských děl, záznamům výkonů, zvukovým záznamům a prvotním záznamům filmů.¹⁵⁰ Pro upřesnění daných práv je pronájmem rozuměno „*zpřístupnění za účelem užívání na omezenou dobu, spojené s přímým či nepřímým [...] prospěchem, a půjčováním zpřístupňování za účelem užívání na omezenou dobu, které není spojeno s přímým nebo nepřímým [...] prospěchem.*“¹⁵¹ Nadto je stanoveno, že toto právo se nevyčerpá prodejem ani jakýmkoli jiným rozšiřováním originálů či rozmnoženin.¹⁵² Specifickým právem s ním spojeným je právo na nezadatelnou spravedlivou odměnu za takovýto pronájem.¹⁵³ Zcela zvláštním právem řešeným vlastní směrnici je právo autora na dodatečnou odměnu z opětného prodeje originálu díla. Toto právo je vymezeno jako

¹⁴⁷ Srov. čl. 7-9 Směrnice o pronájmu a půjčování.

¹⁴⁸ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 320; tyto způsoby užití jsou pro autory obsaženy v rámci práva na sdělování veřejnosti ve Směrnici o informační společnosti.

¹⁴⁹ Srov. čl. 2 a 9 Směrnice o družicovém vysílání.

¹⁵⁰ Srov. čl. 3 Směrnice o pronájmu a půjčování.

¹⁵¹ Srov. čl. 2 odst. 1 písm. a) a b) Směrnice o pronájmu a půjčování.

¹⁵² Srov. čl. 1 odst. 2 Směrnice o pronájmu a půjčování.

¹⁵³ Srov. čl. 5 Směrnice o pronájmu a půjčování.

nezcizitelné a je omezeno jen na umělecká díla, která při takovém opětném prodeji překročí částku 3000 EUR.¹⁵⁴

Další speciální směrnice se věnují ochraně počítačových programů, které v souladu s Bernskou úmluvou chrání jako literární dílo,¹⁵⁵ a databází, které způsobem výběru nebo uspořádání obsahu představují vlastní duševní výtvar autorů, přičemž pro ně stanovuje *sui generis* právo.¹⁵⁶ EU se dále značně věnuje otázce kolektivní správy práva autorského a práv souvisejících. Konkrétně Směrnice o kolektivní správě „*stanovuje požadavky, které jsou nezbytné k zajištění řádného výkonu správy autorských práv a práv s nimi souvisejících organizacemi kolektivní správy.*“¹⁵⁷ Jako poslední je autorskoprávně relevantní také Směrnice o audiovizuálních službách, která podrobně řeší aspekty spojené s poskytováním služeb, „*jejichž hlavním cílem je poskytování pořadů široké veřejnosti za účelem informování, zábavy nebo vzdělávání prostřednictvím sítí elektronických komunikací.*“¹⁵⁸ Tato směrnice reguluje poskytovaných služeb, včetně podrobných požadavků na programy. Aktuálně navíc EU pracuje na Nařízení o přenositelnosti služeb, které má reagovat na odlišnosti při online poskytování audiovizuálních mediálních služeb a služeb poskytujících přístup k dílům.¹⁵⁹ Reaguje tak na situaci, kdy každým rokem roste distribuce obsahu přes Internet a cílem nařízení je tak odstranit překážky přeshraniční přenositelnosti online služeb k dílům, ke kterým mají uživatelé platný právní titul.¹⁶⁰

Zvlášť je ve Směrnici o elektronickém obchodu řešena odpovědnost ISP, ovšem již Směrnice o informační společnosti zakotvila členským státům povinnost zajistit, aby nositelé práv mohli žádat o soudní zákaz ve vztahu ke zprostředkovatelům služeb, jejichž služby jsou k porušování práv využívány.¹⁶¹ Směrnice o elektronickém obchodu stanovuje podmínky, při jejichž naplnění jsou ISP zproštěni odpovědnosti za přímé nebo nepřímé porušení práv.

Základním pravidlem ve Směrnici o elektronickém obchodu je neexistence obecné povinnosti dohledu ISP při poskytování služeb na jimi přenášené či ukládané informace

¹⁵⁴ Srov. čl. 1-4 Směrnice o opětovném prodeji.

¹⁵⁵ Srov. čl. 1 Směrnice o počítačových programech.

¹⁵⁶ Srov. čl. 7 Směrnice o databázích.

¹⁵⁷ Srov. čl. 1 Směrnice o kolektivní správě.

¹⁵⁸ Srov. čl. 1 písm. a) Směrnice o audiovizuálních službách.

¹⁵⁹ Srov. čl. 2 Nařízení o přenositelnosti služeb.

¹⁶⁰ Srov. důvodovou zprávu k Nařízení o přenositelnosti služeb.

¹⁶¹ Srov. čl. 8 odst. 3 Směrnice o informační společnosti.

anebo povinnost aktivně vyhledávat skutečnosti o porušování práv, nicméně členské státy jim mohou stanovit povinnost neprodleně informovat o protiprávní činnosti.¹⁶² První omezení odpovědnosti se vztahuje k tzv. „prostému přenosu,“ kdy ISP není žádným způsobem aktivně zapojený při poskytování služby.¹⁶³ Druhé omezení odpovědnosti se týká dočasného automatického ukládání, které slouží pouze k zajištění co nejúčinnějšího přenosu informace.¹⁶⁴ Třetí omezení odpovědnosti se týká tzv. *hostingu* a ISP není „odpovědný za informace ukládané na žádost příjemce, pokud [...] nebyl účinně seznámen s protiprávní činností nebo [...] jakmile se o tomto dozvěděl, jednal s cílem odstranit tyto informace nebo k nim znemožnit přístup.“¹⁶⁵ V případě dodržení výše stanovených podmínek nenesou ISP odpovědnost ať už za přímé či nepřímé porušení autorského práva či práv souvisejících, mohou však být odpovědni ve vztahu k nárokům zdržovacím.

2.2.2. Dodržování práv

Dodržování práv se v rámci EU věnují primárně Směrnice o dodržování práv a Nařízení o celních opatřeních, nicméně ustanovení o opatřeních lze najít také v dílčích směrnicích. Už Směrnice o počítačových programech upravovala povinnost členských států stanovit opatření umožňující zabavení nepovolených rozmnoženin počítačového programu, stejně jako prostředků sloužících primárně k odstraňování technické ochrany počítačových programů.¹⁶⁶ Stejné oprávnění je stanoveno i ve Směrnici o informační společnosti, která obecně stanovuje členským státům povinnost upravit přiměřené sankce a ochranné prostředky proti porušování práv, které navíc musí být účinné, přiměřené a odrazující.¹⁶⁷

Až Směrnice o dodržování práv harmonizovala sankce a nároky z porušení uplatnitelné v rámci civilního práva, přičemž se vztahuje na všechna práva duševního vlastnictví chráněná evropským právem.¹⁶⁸ V původním návrhu této směrnice bylo

¹⁶² Srov. čl. 15 Směrnice o elektronickém obchodu.

¹⁶³ Srov. čl. 12 Směrnice o elektronickém obchodu.

¹⁶⁴ Srov. čl. 13 Směrnice o elektronickém obchodu.

¹⁶⁵ Srov. čl. 14 Směrnice o elektronickém obchodu; tato výjimka se podle odstavce 2 neaplikuje za předpokladu, že příjemce je závislý na poskytovateli anebo podléhá jeho dohledu.

¹⁶⁶ Srov. čl. 7 Směrnice o počítačových programech.

¹⁶⁷ Srov. čl. 8 Směrnice o informační společnosti; obdobná je úprava také v čl. 20 Směrnice o elektronickém obchodu.

¹⁶⁸ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1085.

plánováno upravit i trestní sankce, ovšem vzhledem k povaze trestního práva a jeho významu pro suverenitu členských států k tomu nakonec nedošlo.¹⁶⁹ Oblast působnosti je stanovena jako minimální standard, takže členské státy mohou nadále upravit vnitrostátními právními předpisy opatření pro nositele práv výhodnější.¹⁷⁰ Obdobně jako některé směrnice, a v souladu s Dohodou TRIPS,¹⁷¹ obsahuje generální klauzuli upravující povinnost členských států stanovit „opatření, řízení a nápravná opatření potřebná k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví, [která] musí být nadto spravedlivá a nestranná a nesmějí být nadměrně složitá nebo nákladná, nesmějí obsahovat nerozumné lhůty ani nesmějí mít za následek bezdůvodná zdržení [a zároveň] musí být rovněž účinná, přiměřená a odrazující.“¹⁷²

V obecných ustanoveních po uvedení generální klauzule je uveden výčet osob oprávněných z uvedených nároků a domněnka autorství nebo vlastnictví jiných práv. Následující oddíly upravují opatření, která členské státy musí anebo mohou zajistit. Konkrétně se jedná o pravomoc soudních orgánů (a) nařídit předložení či zajištění důkazů (b) nařídit poskytnutí informací o původu a distribučních sítích zboží a služeb, (c) vydávat předběžná a zajišťovací opatření k zamezení pokračování v údajném porušování práv nebo zabavení či vydání zboží podezřelého z porušování práv, (d) vydávat nápravná opatření a soudní zákazy dalšího pokračování v porušování práv, či případně namísto nich uložit povinnost peněžního vyrovnání, (e) nařídit povinnost k náhradě škody a nákladů řízení, a (f) nařídit povinnost zveřejnit rozhodnutí.¹⁷³

Zvláštní úprava ve vztahu k opatřením proti porušování práv souvisejících je obsažena i ve Směrnici o podmíněném přístupu. Směrnice se vztahuje jednak na televizní vysílání, ale také na vysílání rozhlasové činěné drátem, bezdrátově či družicí, které je podmíněno jakýmkoli opatřením nebo technickým zařízením zabezpečujícím přístup k takovému vysílání.¹⁷⁴ Směrnice tedy směřuje proti obcházení technických prostředků ochrany vysílání.¹⁷⁵

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 1200.

¹⁷⁰ Srov. čl. 2 Směrnice o dodržování práv.

¹⁷¹ Srov. čl. 41 Dohody TRIPS.

¹⁷² Srov. čl. 3 Směrnice o dodržování práv.

¹⁷³ Srov. čl. 6-15 Směrnice o dodržování práv.

¹⁷⁴ Srov. čl. 2 Směrnice o podmíněném přístupu.

¹⁷⁵ Srov. čl. 4 Směrnice o podmíněném přístupu.

Zvláštní úprava je přijata i pro přeshraniční pohyb zboží porušujícího práva duševního vlastnictví. Tuto oblast bylo nutno řešit již od 80. let, kdy také vzniklo první, úzce zaměřené nařízení o celních opatřeních. To bylo ovšem krátce na to nahrazeno novým nařízením, které již reflektovalo úpravu obsaženou v Dohodě TRIPS.¹⁷⁶ Dnes je tato úprava obsažena v Nařízení o celních opatřeních z roku 2003, které stanovuje podmínky přijímání opatření celními orgány ve vztahu ke zboží podezřelému z porušování práv, čímž se rozumí padělky a neoprávněné napodobeniny.¹⁷⁷ Nařízení je všeobecné a vztahuje se kromě autorského práva a práv souvisejících i na práva průmyslová. Cílem regulace tak je veškeré zboží, které by mohlo porušovat práva duševního vlastnictví při vstupu do celního území EU anebo při jeho opuštění. V souladu s Dohodou TRIPS i Dohodou ACTA nedopadá na kontrolu osobních zavazadel cestujících, pokud obsahují zboží neobchodní povahy v rámci limitů pro osvobození od cel.¹⁷⁸ Základními celními opatřeními jsou (a) pozastavení propuštění anebo (b) zadržení zboží podezřelého z porušení práv duševního vlastnictví.¹⁷⁹

¹⁷⁶ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1373.

¹⁷⁷ Srov. čl. 2 Nařízení o celních opatřeních.

¹⁷⁸ Srov. čl. 3 odst. 2 Nařízení o celních opatřeních.

¹⁷⁹ Srov. čl. 9 Nařízení o celních opatřeních.

3. VÝKON PRÁV

Podstatou autorského práva a práv souvisejících je oprávnění nositele vykonávat svá dílčí práva nebo pomocí licence udělit oprávnění předmět ochrany užít, případně z takového výkonu jiné vyloučit. Vzhledem k povaze nehmotných statků existují v oblasti autorského práva a práv souvisejících zvláštnosti při jejich výkonu. Při výkonu práv se může nositel rozhodnout, zda bude veškerá práva vykonávat sám, či zda případně poskytne jinému subjektu oprávnění s nimi nakládat. Nositel práv se dokonce může rozhodnout poskytnout jinému subjektu oprávnění k výkonu pouze dílčího práva anebo výkon všech práv. Stejně tak je možné udělit licenci (oprávnění předmět užít) buď výhradní či nevýhradní, dočasnou či trvalou, případně ji i prostorově omezit. Vzhledem k tomu, že problematika licencí je předmětem smluvního práva, nebudou dále podrobněji rozebírány.

Jednou ze zvláštností je (ne)možnost opuštění autorského práva, kdy je nutné zvážit dvě situace: (a) práva jako taková, a (b) práva spojená s hmotným vyjádřením díla.¹⁸⁰ V případě hmotného vyjádření (např. uměleckého díla) může autor shledat, že dané dílo není dle jeho představ a může se rozhodnout se jej zbavit. Z hlediska majetkových práv autorských by zde mohlo dochít k uplatnění práva na rozšiřování, které je převoditelné. Byla by zde tedy pouze otázka důkazu, že autor se této kopie skutečně zbavil. Ovšem vzhledem k tomu, že tato fyzická kopie obsahuje autorské dílo, je třeba uvažovat i osobnostní práva, přičemž autor má právo rozhodnout, že dílo nebude zveřejněno nebo, že bude zničeno.¹⁸¹

3.1. Územní ochrana

Na začátku práce bylo uvedeno, že jedním z hlavních problémů práv duševního vlastnictví je možnost jejich užívání ve stejný čas více osobami, a to i na různých místech. To představuje zásadní právní problém, kterým je teritoriální ochrana práv duševního vlastnictví. Vzhledem k tomu, že žádný stát nemá pravomoc nad jiným státem, je právo vždy aplikovatelné pouze na jeho vlastním území.¹⁸² V případě

¹⁸⁰ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 596; kupříkladu v Německu bylo rozhodnuto, že autorské právo nelze opustit.

¹⁸¹ Tamtéž; kupříkladu ve Francii bylo rozhodnuto, že takový prodej porušuje osobnostní práva.

¹⁸² STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 141

soudního sporu proto musí být vždy vyřešeny dvě předběžné otázky: zda je soud příslušný pro řešení daného sporu a v případě kladné odpovědi, jaké právo je v daném případě aplikovatelné. K těmto otázkám se následně řadí ještě třetí týkající se uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. U práv duševního vlastnictví je nutné vyřešit otázku, zda může soud rozhodovat o sporu v případě, kdy k porušení došlo na území jiného státu. Před touto otázkou je ovšem velmi často nutné vyřešit i to, kde k porušení vlastně došlo. V současné době je rostoucí shoda, že pokud digitální přenos porušuje autorské právo či práva související, dochází ke vzniku odpovědnosti na každém skutečném i potenciálním místě, kde se předmět ochrany vyskytne.¹⁸³

Aktuálně neexistuje obecně uznávaná mezinárodní dohoda, která by řešila jurisdikci a aplikovatelné právo v rámci práv duševního vlastnictví.¹⁸⁴ V mezinárodních dohodách zaměřených na autorské právo a práva související je možné nalézt pouze ustanovení, která určují, že rozsah ochrany i právní prostředky k ochraně práva se řídí právem státu, ve kterém je nárok uplatňován.¹⁸⁵ V rámci Evropy ovšem vznikla již v roce 1968 Bruselská smlouva, která se komplexně věnovala soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí. Ustanovení Bruselské smlouvy byly následně převzaty (a dále doplněny) evropským právem, když bylo přijato Nařízení Brusel I a následně Nařízení Brusel I bis.

Nařízení Brusel I bis. stanovuje jako základní pravidlo pro určení příslušnosti, možnost porušitele žalovat v místě, kde má obvyklé bydliště v členském státě,¹⁸⁶ nicméně vedle toho je možné jej žalovat také v místě, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.¹⁸⁷ V oblasti práv duševního vlastnictví je ovšem třeba vyřešit i jiné otázky. Kupříkladu zda je soud příslušný i v případě, kdy materiál porušující práva byl užit ve státě příslušnosti soudu, ale zpřístupněn byl z jiného státu.¹⁸⁸ Tento problém není zcela vyřešen, nicméně z rozhodnutí SDEU lze vysledovat posun k efektivnější ochraně držitelů práv a bylo dovozeno, že držitel se může domáhat ochrany i u soudu státu,

¹⁸³ Tamtéž, s. 152.

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 145.

¹⁸⁵ Srov. čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy.

¹⁸⁶ Srov. čl. 4 odst. 1 Brusel I bis.

¹⁸⁷ Srov. čl. 7 odst. 2 Brusel I bis.

¹⁸⁸ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 141.

v němž má obvyklé bydliště.¹⁸⁹ Ve spojení s majetkovými právy autorskými je soud ovšem příslušný pouze k určení výše škody, ke které došlo v tomto státě.¹⁹⁰

Zvláštní úpravu o příslušnosti v sobě obsahuje Směrnice o družicovém vysílání, jejímž cílem bylo z důvodu extraterritoriálního dosahu družicových vysílání vymezit právo na sdělování veřejnosti tak, aby bylo zamezeno kumulativnímu užití několika vnitrostátních právních předpisů.¹⁹¹ Výslovně proto byla přijata úprava, kdy „*ke sdělení veřejnosti pomocí družice dochází výlučně v těch členských státech, kde jsou pod kontrolou a odpovědností vysílací organizace vkládány programové signály do nepřerušovaného řetězu sdělení vedoucího na družici a z ní zpět na zem.*“¹⁹²

Pokud je rozhodnutí o příslušnosti kladné, musí soud určit aplikovatelné právo. Základním principem je možnost stran právo si zvolit. To bude ovšem přicházet v úvahu pouze u sporů z licencí, ale nikoliv v případech porušení práv. Tuto problematika v EU řeší Nařízení Řím II o mimosmluvních závazkových vztazích, do čehož spadá právě porušení autorského práva a práv souvisejících. Nařízení Řím II stanovuje pro oblast duševního vlastnictví výlučné pravidlo, že „*rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení práva duševního vlastnictví, je právo země, pro kterou je uplatňována ochrana těchto práv.*“¹⁹³ Takové právo pak není možné ani dohodou vyloučit.

3.2. Doba ochrany

Dobu ochrany je třeba vnímat jako zvláštní způsob omezení autorského práva a práv souvisejících, neboť běžné právo k hmotnému majetku není ve svém trvání nijak omezeno. Doba ochrany na mezinárodní úrovni byla uvedena u dílčích smluv. Na úrovni EU byla doba ochrany harmonizována Směrnicí o době ochrany, která základně stanovuje trvání práv autora po 70 let od 1. ledna následujícího roku, ve kterém došlo k jeho smrti.¹⁹⁴ Směrnice také obsahuje zvláštní ustanovení ve vztahu k různým druhům

¹⁸⁹ Rozhodnutí SDEU C-509/09, C-161/10 ze dne 25. října 2011 eDate Advertising GmbH proti X a Olivier Martinez a Robert Martinez proti MGN Limited.

¹⁹⁰ Section 47 C-170/12

¹⁹¹ Srov. odst. 14 Preambule Směrnice o družicovém vysílání.

¹⁹² Srov. čl. 1 odst. 2 písm. b) Směrnice o družicovém vysílání; samozřejmě, že jsou dále obsaženy i situace, při kterých dochází ke sdělování veřejnosti ve třetím státě tak, aby nedošlo k efektivnímu zamezení možnosti dovolávat se ochrany.

¹⁹³ Srov. čl. 8 odst. 1 Řím II., obdobnou úpravu lze nalézt i v čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy.

¹⁹⁴ Srov. čl. 1, 8 Směrnice o době ochrany, ve znění Směrnice o prodloužení ochrany.

děl.¹⁹⁵ Trvání práv souvisejících stanovuje směrnice podle dílčího práva zpravidla po dobu 50 nebo 70 let od podání výkonu, pořízení záznamu, sdělení veřejnosti, vydání či případně od prvního vysílání.¹⁹⁶ Jakmile dojde k uplynutí doby ochrany, stává se předmět ochrany automaticky volným a každý je oprávněn s ním nakládat.

3.3. Výjimky a omezení

Vzhledem celospolečenskému zájmu na vědomostním pokroku, se postupně vytvořily různé výjimky a omezení z nutnosti získat souhlas držitele práv k užití jeho autorskoprávně chráněného předmětu, neboť v některých případech by bylo zcela nevhodné jej formalisticky vyžadovat. Výjimky a omezení lze právně teoreticky rozdělit na externí anebo interní. Klasickým příkladem externího omezení je svoboda slova a projevu, která trvale omezuje monopol udělený nositeli práva, a to na základě lidskoprávního (ústavního) principu.¹⁹⁷ Interní výjimky a omezení lze rozdělit na zákonné licence a dovolená užití. Mezi zákonné licence patří užití pro účely citace, anebo pro úřední a zpravodajské či vzdělávací účely.¹⁹⁸ Základním dovoleným užitím je soukromé užití pro účely, které nejsou přímo ani nepřímo komerční.¹⁹⁹ Mezinárodní dokumenty nestanovují vyčerpávající seznam výjimek a omezení, ale pouze stanovují demonstrativně některé z nich a nechávají jejich konkrétní formulaci na jednotlivých státech. V rámci EU je ovšem situace odlišná, neboť výjimky a omezení jsou stanoveny taxativně, takže členské státy již dále nesmí nové výjimky a omezení vytvářet.²⁰⁰

Všechny výjimky a omezení navíc musí být v souladu s *tří-krokovým testem*, který stanovuje, že „výjimky a omezení mohou být použity [1] pouze ve zvláštních případech, které [2] nejsou v rozporu s běžným způsobem užití díla nebo jiného předmětu ochrany a [3] nejsou jimi nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositele práv.“²⁰¹ Jak již bylo uvedeno výše, tento test byl implementován do Bernské úmluvy, do Dohody TRIPS, Internetových dohod WIPO, stejně jako do směrnic EU. Jeho výkladu se věnoval panel WTO při řešení sporu o výklad výjimek a omezení, a vytvořil komplexní zprávu

¹⁹⁵ Srov. čl. 1 odst. 2-6, čl. 2 Směrnice o době ochrany.

¹⁹⁶ Srov. čl. 3 Směrnice o době ochrany.

¹⁹⁷ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 108-113.

¹⁹⁸ Srov. čl. 5 Směrnice o informační společnosti.

¹⁹⁹ Srov. čl. 5 odst. 2 písm. b)

²⁰⁰ Srov. čl. 5 Směrnice o informační společnosti.

²⁰¹ Srov. čl. 5 odst. 5 Směrnice o informační společnosti.

k použití jednotlivých kroků.²⁰² Předně panel pronesl, že všechny tři podmínky je třeba zkoumat individuálně, ale splněny musí být všechny kumulativně.²⁰³

První podmínka: „pouze ve zvláštních případech“ znamená, že výjimky a omezení musí být v národním právu jednoznačně definovány a měly by být vykládány úzce.²⁰⁴

Druhá podmínka: „nejsou v rozporu s běžným užitím díla“ znamená, že takové užití nesmí ekonomicky konkurovat způsobům, jakými nositel práv běžně využívá ekonomický potenciál předmětu ochrany, takže by takové užití připravilo nositele o značný obchodní zisk.²⁰⁵

Třetí podmínka: „nejsou jimi nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositele práv“ vyžaduje vyjasnění dílčích pojmů. Panel je postupně definoval tak, že „zájem“ může obsahovat jednak zájem na ekonomickém zhodnocení díla, ale také zájem na zachování jeho integrity.²⁰⁶ Pojem „oprávněný“ definoval panel jako autorizovaný právem, tedy legální.²⁰⁷ Konečně definoval i pojem „nepřiměřeně“, který vyložil jako test proporcionality. Za nepřiměřené je třeba považovat takové dotčení, které by již nemohlo být vnímáno jako spravedlivé.²⁰⁸ K nepřiměřenému dotčení oprávněných zájmů by tak došlo při zásahu, který má potenciál způsobit nepřiměřenou ztrátu příjmů z užití takového předmětu ochrany.²⁰⁹

3.4. Vyčerpání práv

Vyčerpání práv je zvláštním právním institutem, který byl postupně vytvořen judikaturou a značí nemožnost držitele práv zamezit následnému prodeji předmětů autorského práva a práv souvisejících. Základním majetkovým právem v případě vyčerpání práv je právo na rozšiřování. Pokud by toto právo bylo neomezené, znamenalo by to, že držitel práv by mohl kontrolovat každý komerční pohyb zboží, ke kterému drží právo autorské nebo práva související, což by fakticky znemožňovalo konkurenci. Vzhledem k tomu, že taková úprava by nebyla udržitelná, a to obchodně

²⁰² Spor DS160: United States – Section 110(5) of US Copyright Act. WTO. [Online] World Trade Organisation. [Citace: 05.06.2015] https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds160_e.htm

²⁰³ Bod 6.97 v WTO. [Online] Report of the Panel: United States – Section 110(5) of the US Copyright Act. Part 1. 15.06.2000. [Citace: 05. 06 2015.] https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/1234da.pdf

²⁰⁴ Tamtéž, bod 6.112.

²⁰⁵ Tamtéž, bod 6.183.

²⁰⁶ Bod 6.223 v WTO. [Online] Report of the Panel: United States – Section 110(5) of the US Copyright Act. Part 1. 15.06.2000. [Citace: 05. 06 2015.] https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/1234da.pdf

²⁰⁷ Tamtéž, bod 6.224.

²⁰⁸ Tamtéž, bod 6.225.

²⁰⁹ Tamtéž, bod 6.229.

i spotřebitelsky, vyvinul ESD postupnými rozhodnutími princip vyčerpání práv.²¹⁰ Jedná se velmi často o problematiku tzv. paralelních dovozů (vyčerpání nenastává ve vztahu ke zboží z třetích zemí), a tyto jsou neméně významnou, ba možná ještě významnější problematikou v oblasti práv průmyslových.²¹¹

V mezinárodním právu není zatím vyčerpání práv zakotveno, že s ním již Dohoda TRIPS výslovně počítá: „*Pro účely řešení sporů v rámci této Dohody, s výhradou ustanovení článků 3 a 4, nebude nic v této Dohodě použito k jednání o otázce vyčerpání práv k duševnímu vlastnictví.*“²¹² Nicméně zatím se mezinárodní společenství nemůže shodnout na jeho případné podobě. Existují tři konkurující způsoby vyčerpání práv: (a) národní, (b) regionální, či (c) celosvětové.²¹³

Směrnice o informační společnosti již obsahuje obecné pravidlo, kdy se „*právo na rozšiřování se u originálu nebo rozmnoženin díla ve Společenství nevyčerpá s výjimkou případu, kdy je první prodej nebo jiný převod vlastnictví takového předmětu ve Společenství uskutečněn nositelem práv nebo s jeho souhlasem.*“²¹⁴ Jinými slovy, jakmile je zboží chráněné autorským právem nebo právy souvisejícími umístěno na vnitřní trh v rámci EHP, držitel práv není nadále oprávněn kontrolovat oběh takového zboží. Na druhé straně je ovšem princip vyčerpání uplatnitelný pouze v rámci EHP, tedy není ani zde stanoven princip světového vyčerpání. V praxi to znamená, že držitel práv je nadále oprávněn zabránit dovozu zboží, které bylo umístěno na jiný než vnitřní trh.

Vyčerpání práv je uvažováno i k jiným majetkovým právům. To zatím ovšem nebylo upraveno, neboť v případě dalších práv, jako je sdělování veřejnosti či půjčování a pronájem, nedochází k tvoření dalších fyzických kopií, ale svou povahou jde o poskytování služeb.²¹⁵ Tento princip ve vztahu k právu na pronájem a půjčování vyvstal z judikatury ESD, který uvedl, že toto právo nemůže být vyčerpáno po prvním pronájmu chráněného předmětu v jednom členském státě, neboť v opačném případě by

²¹⁰ Rozhodnutí SDEU C-9/93 ze dne 22. června 1994 IHT Internationale Heiztechnik GmbH a Uwe Danzinger proti Ideal-Standard GmbH a Wabco Standard GmbH.

²¹¹ Srov. čl. 16 odst. 1 Bernské úmluvy, čl. 44 odst. 1 a čl. 50 odst. 1 písm. a) Dohody TRIPS.

²¹² Srov. čl. 6 Dohody TRIPS – články 3 a 4 se věnují doložkám nejvyšších výhod a národního zacházení, takže jinými slovy tato výjimka v článku 6 pouze znamená možnost aplikování na základě národního práva.

²¹³ V USA je tento institut nazýván tzv. *first sale doctrine*.

²¹⁴ Srov. čl. 4 odst. 2 Směrnice o informační společnosti.

²¹⁵ Srov. odst. 29 Preambule Směrnice o informační společnosti; STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 433-443; WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 968.

bylo zcela bezpředmětné.²¹⁶ Vzhledem k povaze práva na sdělování veřejnosti bude tento princip možné analogicky aplikovat i na něj.

²¹⁶ Rozhodnutí SDEU C-61/97 ze dne 22. září 1998 Foreningen af danske Videogramdistributører, jednající za Egmont Film A/S, Buena Vista Home Entertainment A/S, Scanbox Danmark A/S, Metronome Video A/S, Polygram Records A/S, Nordisk Film Video A/S, Irish Video A/S a Warner Home Video Inc. proti Laserdisken.

4. PORUŠENÍ PRÁV

Podstatou autorského práva a práv souvisejících je oprávnění držitele vykonávat svá dílčí práva nebo pomocí licence jejich výkon převést na jinou osobu. Jedná se o výlučné právo nositele a jakýkoli výkon dílčích práv bez jeho souhlasu je porušením, pokud není naplněna některá z výjimek a omezení.

Za standardní porušení autorského práva lze považovat, kdy porušitel svůj výtvar založil na již existujícím díle, tedy byla okopírována jeho podstatná část díla, bez ohledu na to, zda výtvar porušitele je či není dílem. To může u literárního autorského díla nastat buď *doslovně*, kdy je kopírováno celé dílo či jeho podstatné části, nebo *volně*, kdy dochází ke kopírování tvůrčích částí díla.²¹⁷ Tvůrčí částí díla je ta část, která sama o sobě splňuje podmínky pro autorskopravní ochranu. Podstatnou částí díla je vždy ta, která obsahuje tvůrčí části, nicméně zásadní pro takové určení je míra tvůrčích prvků v dané části. Vzhledem k tomu, že neexistuje žádný univerzální matematický výpočet, je vždy nutno posuzovat podstatnou část podle okolností konkrétního případu.²¹⁸ V některých případech tak bude stačit zkopírovat velmi malou část, která je ovšem pro dílo podstatná (obsahuje tvůrčí části), oproti tomu jindy to bude muset být část větší, pokud není z hlediska díla tak podstatná (tedy neobsahuje tak zásadní tvůrčí části).²¹⁹

4.1. Druhy porušení

Porušení práva autorského a práv souvisejících lze v právní teorii rozdělit na přímé a nepřímé.²²⁰ Přímé porušení nastává v situaci, kdy porušitel svým vlastním jednáním zasahuje do práv držitele (kupř. když osobně vyrábí nedovolené napodobeniny nebo padělky).²²¹ Nepřímé porušení nastává tehdy, kdy porušitel sice osobně do práv nezasahuje, nicméně takové jednání usnadňuje anebo k němu napomáhá.²²² S tímto rozlišením porušení práv se úzce pojí problematika odpovědnosti, a tedy i zavinění. Některá porušení jsou tradičně předmětem objektivní odpovědnosti, kde zavinění není

²¹⁷ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 622.

²¹⁸ Tamtéž, s. 624.

²¹⁹ C-5/08, *Infopaq International A/S v Danske Dagblades Forening*.

²²⁰ Tímto způsobem jsou klasifikována porušení kupř. ve Spojeném království.

²²¹ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 626.

²²² Tamtéž, s. 627.

posuzována.²²³ Na druhé straně stojí odpovědnost subjektivní, kdy je nutné zavinění zkoumat vždy. Zavinění obsahuje dvě složky – složku vědění a složku vůle. Podle toho se zavinění rozděluje na úmysl (přímý a nepřímý) a nedbalost (vědomou a nevědomou). V případě subjektivní odpovědnosti je zavinění alespoň formou nevědomé nedbalosti vyžadováno.²²⁴ V případech, kdy není stanovena objektivní odpovědnost, je forma zavinění podstatná při určení nároků z porušení práva autorského a práv souvisejících, které je možné v daném případě uplatnit.

Z hlediska porušení autorského práva a práv souvisejících je vždy nejprve nutné vymezit jaké právo je porušováno, přičemž zvláštností v oblasti práva autorského a práv souvisejících je to, že velmi často je porušováno zároveň několik různých práv. Při neoprávněném užití zvukové skladby tak v jeden moment může dojít k porušení jednak autorských děl (hudba a text skladby), práv výkonných umělců a práva výrobce zvukového záznamu. Stejně tak může jedno porušení představovat zásah do různých práv stejného autora, tedy při zásahu zároveň do majetkových a osobnostních práv. Osobnostní práva mohou být porušena také nesprávným uvedením držitele práv u předmětu ochrany či případně nesprávným zveřejněním.

4.2. Porušení na internetu

Pro povahu internetu jako světové komunikační sítě, byla v rámci Internetových dohod WIPO přijata úprava práv *na vyžádání*, která umožňují zpřístupnění „*děl veřejnosti takovým způsobem, že každý může mít přístup k těmto dílům na místě a v čase podle své individuální volby.*“²²⁵ V souvislosti technologiemi informační společnosti bylo (a stále je) třeba vyřešit mnohé otázky, jako jsou: (a) zda dočasné uložení autorského díla nebo jiného předmětu ochrany v paměti počítače je rozmnožením, (b) zda jejich umístění na internetové stránky je sdělením veřejnosti, (c) zda přenos autorskoprávně chráněného obsahu z webové stránky ke koncovému uživateli představuje rozmnožování či komunikaci veřejnosti, (d) zda zobrazení díla na obrazovce je rozmnožením, apod.²²⁶

²²³ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 633.

²²⁴ Tamtéž.

²²⁵ Srov. čl. 8 Dohody WCT, čl. 10 a 14 Dohody WPPT, čl. 3 odst. 1 Směrnice o informační společnosti.

²²⁶ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 151.

Problematika dočasného rozmnožování byla vyřešena ve Směrnici o informační společnosti, která stanovuje, že „dočasné úkony rozmnožení [...] které jsou krátkodobé nebo příležitostné a tvoří nedílnou a podstatnou část technologického procesu a jejichž výhradním účelem je umožnit: a) přenos v rámci sítě mezi třetími stranami uskutečněný zprostředkovatelem, nebo b) oprávněné užití díla nebo jiného předmětu ochrany a které nemají žádný samostatný hospodářský význam, jsou vyloučeny z práva na rozmnožování.“²²⁷ Krátkodobým je takové rozmnožení, které trvá zpravidla v řádu milisekund a dochází k němu zpravidla při ukládání do dočasné paměti počítače a při ukončení operace dojde k automatickému vymazání, tedy *caching*.²²⁸ Příležitostným je poté takové rozmnožení, které nemusí být krátkodobé (nicméně stále dočasné) a zpravidla při něm dochází k ukládání do paměti RAM počítače, což může trvat v řádech minut, hodin, ale i dní, kupříkladu tzv. *browsing*.²²⁹ Oba procesy jsou nezbytnou součástí technického řešení informačních technologií, bez kterých by nemohlo dojít k využití softwarového vybavení či prohlížení obsahu.²³⁰

Dalšími klasickými internetovými funkcemi je hypertextové odkazování na jiné internetové stránky, neboli tzv. *linking* anebo tzv. *framing*, neboli vtažení jiného prvku pomocí odkazu do vlastní stránky. V souvislosti s těmito funkcemi je relevantní majetkové právo na sdělování veřejnosti, které je na tomto místě nutné trochu analyzovat. SDEU ve své ustálené judikatuře rozděluje toto právo na dva prvky – sdělování a veřejnost.²³¹ Prvek sdělování je vykládán extenzivně a zcela postačuje, „aby bylo dílo zpřístupněno veřejnosti takovým způsobem, aby osoby, které ji tvoří, mohly mít k tomuto dílu přístup, a není rozhodující, zda této možnosti využijí, či nikoliv.“²³² Co se prvku veřejnosti týče, „chráněné dílo musí být skutečně sdělováno „veřejnosti“ [čímž je] blíže neurčený počet potenciálních adresátů a kromě toho [...] dosti vysoký počet osob.“²³³ Podle takto vyloženého obsahu pak vyplývá, že jakýkoliv způsob odkazování představuje sdělování veřejnosti. „Z ustálené judikatury však vyplývá, že aby se na

²²⁷ Srov. čl. 5 odst. 1 Směrnice o informační společnosti.

²²⁸ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1025.

²²⁹ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1285.

²³⁰ Srov. odst. 33 Preambule Směrnice o informační společnosti.

²³¹ Rozhodnutí SDEU C-306/05 ze dne 7. prosince 2006 Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA.

²³² Rozhodnutí SDEU C-466/12 ze dne 13. února 2014 Nils Svensson a další proti Retriever Sverige AB.

²³³ Tamtéž.

*takové sdělování, [...] které se týká stejných děl jako prvotní sdělení a bylo uskutečněno na Internetu stejně jako prvotní sdělení, tedy podle stejné technologie, vztahoval pojem „sdělování veřejnosti“ [...], je rovněž nezbytné, aby bylo určeno nové veřejnosti, to znamená veřejnosti, kterou nositelé autorského práva nebrali v potaz při udělení svolení k prvotnímu sdělení veřejnosti.“²³⁴ Rozhodující proto je, zda odkaz na chráněný předmět odkazuje na volně dostupnou internetovou stránku, anebo zda umožňuje obejít technické zabezpečení, tedy odkazuje na stránku, které není volně dostupná. V případě, kdy bude odkazovat na volně přístupnou stránku, nemůže *linking* představovat sdělování „nové veřejnosti.“ Otázka *framingu* byla vyřešena krátce poté stejným způsobem, kdy byl opět kladen důraz na sdělování „nové veřejnosti,“ což ani v případě vtažení předmětu ochrany volně dostupného na internetu nepředstavuje porušení práv.²³⁵*

Klasicky vyvstává otázka porušení práva na internetu v případě nahrávání, resp. sdílení předmětů ochrany přes internet, ale případně také jejich stahování či tzv. *streamingu*, neboli přenosu živého vysílání. Tyto způsoby je nutno rozlišit. V případě nahrávání či *streamingu* může být dotčeno kromě práva na rozšiřování i právo na sdělování veřejnosti. K naplnění definice sdělování veřejnosti při nahrávání a *streamingu* platí také požadavek na sdělování „nové veřejnosti.“ V případě stahování je relevantní pouze právo na rozmnožování. V případě, kdy je předmět ochrany uživatelem stažen, tedy dochází k vytvoření rozmnoženiny, přičemž pokud je taková rozmnoženina vytvořena pro soukromé užití, nedochází k porušení práva. Ovšem je nutno posoudit i otázku výslovně neřešenou, a to oprávněnost zdroje daného předmětu práva. Této problematice se věnoval SDEU, který rozhodl, že vzhledem k tomu, že všechny výjimky a omezení stanovené Směrnicí o informační společnosti je nutno vykládat restriktivně a výjimka pro osobní užití se „výslovně nezmiňuje o oprávněnosti či neoprávněnosti zdroje, z něhož může být rozmnoženina pořízena,“ není možné pod ni zahrnout „povinnost strpět porušování svých práv, které může být spojeno s pořizováním soukromých rozmnoženin.“²³⁶

²³⁴ Tamtéž.

²³⁵ Rozhodnutí SDEU C-348/13 ze dne 21. října 2014 BestWater International GmbH proti Michael Mebes a Stefan Potech.

²³⁶ Rozhodnutí SDEU C-435/12 ze dne 10. dubna 2014 ACI Adam BV a další proti Stichting de Thuiskopie a Stichting Onderhandeligen Thuiskopie vergoeding.

Problematika nahrávání a sdílení předmětů ochrany se ovšem díky moderním technologiím více komplikuje, a to zejména v ohledu na tzv. *peer-to-peer* sítě a sdílení přes tzv. *bittorrent*. Podstatou *peer-to-peer* sítí je vzájemné propojení uživatelů bez konkrétního napojení na server, čímž dochází ke sdělování chráněných předmětů pouze mezi uživateli konkrétního programu umožňujícího připojení do této sítě. To ovšem nic nemění na tom, že je-li naplněn výše uvedený výklad k pojmu sdělování veřejnosti, jedná se o porušení práv. Problematika *bittorrentu* je ovšem odlišná. Jedná se opět o typ *peer-to-peer* sítě, ovšem každý předmět ochrany je digitálně rozložen na drobné části (bity) a uživatel při stahování předmětu ochrany stahuje dílčí části od řady dalších uživatelů, kteří takové předměty sdílejí.²³⁷

Všech uvedené způsoby porušení autorského práva či práv souvisejících na internetu vyžadují k tomu, aby k nim mohlo vůbec dojít ISP. Mezi těmito zprostředkovateli jsou jednak poskytovatelé internetového připojení, ale také relevantní poskytovatelé *hostingu* či obdobných služeb. U těchto ISP vždy hrozí, že by mohli být odpovědní minimálně za nepřímé porušení práv, pokud nenaplní podmínky pro omezení odpovědnosti.²³⁸

4.3. Ostatní porušení

V Internetových dohodách WIPO bylo zakotveno právo držitele práv zabezpečit svůj předmět ochrany technickými prostředky, omezujícími nakládání s tímto předmětem.²³⁹ Stejně ustanovení bylo přežato do Směrnice o informační společnosti.²⁴⁰ Technické prostředky omezující nakládání s předmětem ochrany jsou nástroje, které slouží k zabránění porušení autorskoprávního obsahu. Obcházení těchto technických prostředků je již samo o sobě porušením práva, aniž by muselo dojít k porušení autorského práva a práv souvisejících.²⁴¹ Stejně tak byly v Internetových dohodách WIPO zakotveny tzv. informace o identifikaci práv.²⁴² Tyto informace byly následně také přežaty Směrnici o informační společnosti a zjednodušeně řečeno se jedná

²³⁷ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 667-668.

²³⁸ Srov. čl. 14 Směrnice o elektronickém obchodu.

²³⁹ Srov. čl. 11 WCT a Srov. čl. 18 WPPT.

²⁴⁰ Srov. čl. 6 Směrnice o informační společnosti.

²⁴¹ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 700.

²⁴² Srov. čl. 12 WCT a Srov. čl. 19 WPPT.

o informace o nositeli práva a případně možných způsobech užití díla.²⁴³ Odstranění takovéto informace samo o sobě je také nelegální, aniž by muselo dojít k porušení autorského obsahu.

²⁴³ Srov. čl. 7 odst. 2 Směrnice o informační společnosti.

5. NÁROKY Z PORUŠENÍ

Pro předcházení a zamezení porušování autorského práva a práv souvisejících je nutné stanovit opatření, která budou dostatečně účinná, odrazující, ale zároveň i přiměřená. Většina opatření je civilních, ale existují i správní opatření a trestí sankce za společensky nejškodlivější porušení.²⁴⁴ První mezinárodní smlouva, která závazně upravovala vynucovací procedury, byla Dohoda TRIPS. Členské státy WTO jsou tak povinny stanovená opatření implementovat do svých právních řádů. V EU tuto oblast upravují Směrnice o dodržování práv a Nařízení o celních opatřeních, které plně přejímají ustanovení Dohody TRIPS a dále je rozšiřují. Směrnice o dodržování práv obsahuje ustanovení nutná k účinnému vynucování práv duševního vlastnictví v EU. Výslovně stanovuje, že svou úpravou nenahrazuje povinnosti vyplývající z mezinárodních smluv. V praxi to znamená, že členské státy jsou vedle požadavků z této směrnice povinny implementovat požadavky z Dohody TRIPS a jiných mezinárodních dohod. Státy aplikují různé úpravy opatření proti porušování práv duševního vlastnictví, přičemž ty, které stanovují i trestní sankce, jsou zpravidla schopny efektivněji vymáhat dodržování práv.²⁴⁵ Nařízení o celních opatřeních také provádí některá ustanovení Dohody TRIPS věnující se přeshraničnímu pohybu zboží porušujícího práva duševního vlastnictví.

Pro uplatnění autorského práva a práv souvisejících jsou nejdůležitější civilní opatření. Nárokem se rozumí to, čeho se držitel autorského práva a práv souvisejících může domáhat. Ve vztahu k porušování autorského práva a práv souvisejících lze nároky základně rozdělit do tří základních kategorií – nároky zdržovací, odstraňovací a speciální. Tyto nároky lze uplatnit zejména prostřednictvím žaloby na plnění. Existují i další relevantní nároky, jako je nárok na určení autorství. Tyto nároky se uplatňují prostřednictvím žaloby určovací a nebudou blíže rozebrány.

V návaznosti na výše uvedené jsou podle Směrnice o dodržování práv oprávnění k podání návrhu na poskytnutí civilní ochrany kromě nositelů práv také všechny osoby oprávněné tato práva užívat, zejména držitelé licence, kolektivní správci práv a případně profesní subjekty ochrany práv.²⁴⁶ Pro zjednodušení procesního postavení autorů

²⁴⁴ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law*. London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805, s. 732.

²⁴⁵ Tamtéž.

²⁴⁶ Srov. čl. 4 Směrnice o dodržování práv.

a nositelů práv souvisejících stanovuje směrnice navíc domněnku, že za autora je považován ten, jehož jméno je uvedeno na díle obvyklým způsobem, a analogicky totéž stanovuje i pro nositele práv souvisejících, pokud jde o jejich předmět ochrany.²⁴⁷

5.1. Zdržovací nároky

Cílem zdržovacích nároků je domct se proti porušiteli toho, aby přestal porušovat autorské právo a práva související a dále v takovém porušování nepokračoval. Anebo případně zasáhnout i preemptivně a hrozící porušení zakázat. Vzhledem k tomu, že pro práva duševního vlastnictví je velmi významná rychlost takového opatření, je možno kromě soudních příkazů či zákazů stanovených při meritorním rozhodnutí ve věci, též ukládat i opatření předběžné a zajišťovací povahy.

5.1.1. Předběžná a zajišťovací opatření

Směrnice o dodržování práv ukládá členským státům EU zajistit, „*aby soudní orgány na žádost navrhovatele mohly vydat vůči údajnému porušovateli práv prozatímní soudní zákaz s cílem zamezit hrozící porušení práva duševního vlastnictví nebo prozatímně zakázat [...] pokračování v údajném porušování tohoto práva.*“²⁴⁸ Z dikce ustanovení plyne, že předběžné opatření je možné vydat jak v případě již existujícího porušení, ale také v případě, kdy porušení jen hrozí. V případě porušení tohoto opatření umožňuje ustanovení vyžadovat po domnělém porušiteli (*in personam*) penále, přičemž nadto stanovuje možnost podmínit pokračování v činnosti domnělého porušitele složením záruky.²⁴⁹ Nadto navíc směrnice umožňuje, aby ve vhodných případech, zejména při hrozící nenapravitelné škodě, byla předběžná opatření přijata *inaudita altera parte*, tedy bez slyšení druhé strany.²⁵⁰ V tom případě ovšem stanovuje soudu povinnost nejpozději ihned po provedení takového opatření informovat žalovaného a na jeho návrh mu umožnit naplnit právo být slyšen, včetně návrhů na revizi stanoveného opatření.²⁵¹

²⁴⁷ Srov. čl. 5 Směrnice o dodržování práv.

²⁴⁸ Srov. čl. 9 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

²⁴⁹ Srov. čl. 9 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

²⁵⁰ Srov. čl. 9 odst. 4 Směrnice o dodržování práv.

²⁵¹ Srov. čl. 9 odst. 4 Směrnice o dodržování práv; WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1281

Předběžné opatření lze podle tohoto ustanovení vydat nejen proti údajnému porušiteli práva, ale také zprostředkovateli, jehož služeb je využíváno k porušování práv.²⁵² Výklad pojmu zprostředkovatel ovšem tato směrnice neposkytuje, a proto je nutné analogicky použít úpravu ze Směrnice o informační společnosti a Směrnice o elektronickém obchodu.

Výše zmíněné ustanovení je dále rozšířeno o možnost soudních orgánů „*nařídít zabavení nebo vydání zboží, u kterého je podezření, že jsou jím porušována práva duševního vlastnictví, aby se zabránilo jeho vstupu do obchodních kanálů nebo oběhu v nich.*“²⁵³ Oproti předchozímu je ovšem v tomto případě možné požadovat zabavení či vydání po každém, kdo má dané předměty v dispozici a nikoli pouze po domnělém porušiteli, neboť tohle opatření směřuje na věci (*ad rem*). Samozřejmě v kombinaci s opatřeními na zajištění důkazů, lze takto zabavené předměty následně použít jako důkazy v řízení.²⁵⁴

Zvláště je stanoveno oprávněné ve vztahu k porušením v obchodním měřítku. Pokud jsou prokázány okolnosti, které by mohly ohrozit náhradu škody, jsou soudy oprávněny nařídít předběžné zabavení movitého i nemovitého majetku, včetně zmrazení bankovních účtů domnělého porušitele.²⁵⁵ Z dikce tohoto ustanovení plyne, že stačí prokázat takové okolnosti jen s jistou mírou pravděpodobnosti, neboť zpravidla nebude mít nositel práv přístup k finančním dokladům domnělého porušitele. K zajištění správné aplikace tohoto oprávnění mohou soudy nařídít předání bankovních, finančních a obchodních dokladům anebo k nim nařídít přístup.²⁵⁶

Aby mohlo být předběžné opatření nařízeno, jsou soudy oprávněny požadovat poskytnutí obvykle dostupných důkazů od navrhovatele, které s dostatečnou jistotou potvrdí, že navrhovatel je nositelem práv, které jsou porušovány, nebo vůči nimž porušení hrozí.²⁵⁷ Jinými slovy nejsou vyžadovány žádné striktní důkazy, které by musel navrhovatel předložit, nicméně musí soud s dostatečnou jistotou přesvědčit, že

²⁵² Srov. čl. 9 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

²⁵³ Srov. čl. 9 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

²⁵⁴ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1285.

²⁵⁵ Srov. čl. 9 odst. 2 Směrnice o dodržování práv.

²⁵⁶ Srov. čl. 9 odst. 2 Směrnice o dodržování práv.

²⁵⁷ Srov. čl. 9 odst. 3 Směrnice o dodržování práv.

tomu tak je.²⁵⁸ V případě, že by soud nenabyl dostatečnou jistotu, je možné zkombinovat tento návrh na nařízení předběžného opatření s návrhem na zajištění důkazů.²⁵⁹ Směrnice upravuje možnost soudních orgánů podmínit vydání předběžného opatření složením jistoty navrhovatele k zajištění případné škody, která by mohla domnělému porušiteli tímto opatřením vzniknout, pokud nedojde k prokázání porušení práv.²⁶⁰ Právo na přiměřenou náhradu škody má domnělý porušitel bez ohledu na předchozí větu také v případě, kdy je opatření zanikne jinak než meritorním shledáním porušení práva.²⁶¹ Za takových okolností není odpovědnost navrhovatele nijak omezena a bude odpovídat za veškerou škodu, která domnělému porušiteli tímto opatřením vznikla.²⁶²

Vzhledem k tomu, že předběžná opatření mohou být nařízena před zahájením řízení ve věci a mnohdy také bez slyšení druhé strany, je možné je upravit jen za podmínky, že po jejich nařízení bude následovat řízení ve věci, a to v přiměřené lhůtě.²⁶³ Pokud k takovému zahájení nedoje, je na místě předběžné opatření zrušit.²⁶⁴

5.1.2. Opatření vyplývající z rozhodnutí ve věci

Soudní zákaz stanovený v rozhodnutí ve věci samé je ve vztahu k autorským právům a právům souvisejícím tím nejdůležitějším opatřením. Členské státy musí zajistit, „aby v případě vydání soudního rozhodnutí zjišťujícího porušení práva duševního vlastnictví mohly soudní orgány vydat vůči porušovateli práv soudní zákaz dalšího porušování.“²⁶⁵ Úspěšné uplatnění zdržovacího nároku znamená vykonatelné rozhodnutí, které zakazuje porušiteli pokračovat v další nezákonné činnosti, ale také s takovou činností případně vůbec začínat. Tohle opatření je také přejato z Dohody TRIPS, která nicméně stanovuje, že členské státy WTO nejsou povinny využít zmíněné opatření ve vztahu k předmětům ochrany získaným nebo objednaným osobou před tím, než se dozvěděla nebo měla dostatečný důvod vědět, že dané předmětu porušují práva

²⁵⁸ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1281

²⁵⁹ Tamtéž.

²⁶⁰ Srov. čl. 9 odst. 6 Směrnice o dodržování práv.

²⁶¹ Srov. čl. 9 odst. 7 Směrnice o dodržování práv.

²⁶² WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1282.

²⁶³ Tamtéž.

²⁶⁴ Srov. čl. 9 odst. 5 Směrnice o dodržování práv.

²⁶⁵ Srov. čl. 11 Směrnice o dodržování práv.

duševního vlastnictví.²⁶⁶ Směrnice o dodržování práv ovšem takové omezení neobsahuje a umožňuje uložit soudní zákaz bez ohledu na zavinění.²⁶⁷ Ustanovení se aplikuje také na zprostředkovatele, jejichž služby jsou využívány k porušování práv. Tento zákaz je možno žádat i ve vztahu k ISP²⁶⁸ a lze jej vydat vždy, bez ohledu na to, jestli ISP naplní znaky pro vyloučení odpovědnosti.²⁶⁹

Oproti předchozímu předběžnému nároku mají soudní zákazy v pravomocném meritorním rozhodnutí již povahu trvalou (samozřejmě s výjimkou změny okolností – typicky vyčerpání práv, vypršení doby ochrany). Stejně jako v předchozím opatření umožňuje i tohle ustanovení zajistit dodržování tohoto zákazu uložením penále.²⁷⁰

5.2. Odstraňovací nároky

Odstraňovací nároky je možné přiznat až v meritorním rozhodnutí a jejich cílem je obnovit stav, který tu byl před vznikem porušení práv duševního vlastnictví. Nároky jsou buďto restituční, reparační anebo satisfakční, přičemž zpravidla nic nebrání tomu, aby byly využity vedle sebe. Restituční nárok směřuje na uvedení v původní stav. Ovšem obnovení do původního stavu je mnohdy nemožné, takže je třeba využít i nároky reparační, neboli odškodňovací, kdy se hradí skutečná škoda i ušlý zisk a náhrady nákladů řízení. Jako poslední existuje nárok satisfakční, tedy přiměřené zadostiučinění za způsobenou újmu.

5.2.1. Nápravná opatření

Nápravná opatření jsou restitučního rázu, přičemž Směrnice o dodržování práv ukládá členským státům zajistit, „*aby příslušné soudní orgány mohly na žádost navrhovatele nařídit přijetí vhodných opatření ve vztahu ke zboží, o němž bylo zjištěno, že jsou jím porušována práva duševního vlastnictví.*“²⁷¹ Tato nápravná opatření je možné využít ve všech případech porušení práv duševního vlastnictví bez ohledu na to,

²⁶⁶ Srov. čl. 44 odst. 1 Dohody TRIPS.

²⁶⁷ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1298.

²⁶⁸ Srov. čl. 2 Směrnice o dodržování práv.

²⁶⁹ Srov. čl. 8 odst. 3 Směrnice o informační společnosti; WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1087, 1284.

²⁷⁰ Srov. čl. 11 Směrnice o dodržování práv.

²⁷¹ Srov. čl. 10 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

zda k nim došlo v obchodním měřítku.²⁷² Stejně tak užití těchto opatření nebrání uplatnění nároku na náhradu škody nebo odškodnění jiného druhu.²⁷³ Primárně je možné uplatnit nápravná opatření ve vztahu ke zboží, které porušuje práva duševního vlastnictví, ovšem ve vhodných případech je možné uplatnit tyto nároky i ve vztahu materiálům a nástrojům používaným primárně při výrobě a zpracování takového zboží.²⁷⁴ Korektiv „ve vhodných případech,“ kdy bude na národní úrovni anebo na soudu, aby v konkrétní věci posoudil, zda by se jednalo o přiměřené opatření, je doplněn obecným principem proporcionality ve vztahu i ke zboží. Směrnice stanovuje, že „při posuzování žádosti o nápravná opatření se přihlíží k úměrnosti mezi závažností porušení a nápravnými opatřeními, jakož i k zájmům třetích osob.“²⁷⁵ Výslovné zmínění třetích osob je zde z důvodu, že toto opatření není zaměřeno *in personam*, tedy vůči porušiteli práv, ale *ad rem* vůči zboží bez ohledu na to, kdo je vlastníkem.²⁷⁶

Z dikce ustanovení, že nápravná opatření musí být vhodná, plyne, že není stanoven žádný taxativní seznam dílčích opatření, které lze aplikovat, ovšem vždy musí zahrnovat „stažení z obchodních kanálů, konečné odstranění z obchodních kanálů, nebo zničení.“²⁷⁷ Stažení z obchodních kanálů v sobě samozřejmě obsahuje omezení pouze ve vztahu na obchodníky a nebude se vztahovat na spotřebitele, zejména v případech, kdy nabyli zboží v dobré víře.²⁷⁸ Náklady na provedené těchto opatření nese porušitel, ledaže by tomu bránily zvláštní důvody.²⁷⁹

5.2.2. Alternativní opatření

Směrnice o dodržování práv v souladu s Dohodou TRIPS stanovuje zvláštní opatření reparačního rázu, které členskými státy EU umožňuje „ve vhodných případech a na žádost osoby, [...] mohou příslušné soudní orgány nařídit zaplacení peněžního vyrovnání poškozenému namísto použití opatření.“²⁸⁰ Tímto opatřením je možné nahradit předešle uvedená nápravná opatření, stejně jako meritorní soudní

²⁷² WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1292.

²⁷³ Srov. čl. 10 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

²⁷⁴ Srov. čl. 10 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

²⁷⁵ Srov. čl. 10 odst. 3 Směrnice o dodržování práv.

²⁷⁶ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1295.

²⁷⁷ Tamtéž, s. 1293; Srov. Srov. čl. 10 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

²⁷⁸ Tamtéž.

²⁷⁹ Srov. čl. 10 odst. 2 Směrnice o dodržování práv.

²⁸⁰ Srov. čl. 12 Směrnice o dodržování práv.

zákazy, ovšem pouze na návrh porušitele. Pro jeho uplatnění je nutné splnit kumulativně tři podmínky. Porušitel nejednal zaviněně (nevěděl a ani vědět nemohl), výkon zmíněných opatření by mu způsobil nepřiměřenou újmu a peněžité vyrovnání se jeví jako přiměřeně dostatečné.²⁸¹ S ohledem na dikci tohoto ustanovení je pro členské státy a případně jejich soudu ponechána široká možnost tyto podmínky vyložit. Směrnice tímto ustanovením navíc potvrzuje, že již zmíněné nároky nejsou založeny na odpovědnosti za zavinění.²⁸²

5.2.3. Peněžité opatření

Kromě výše uvedeného zvláštního ustanovení o alternativním peněžitém vyrovnání, existují další peněžité reparační a satisfakční opatření, které musí členské státy provést a zajistit tak, „*aby příslušné soudní orgány na žádost poškozeného nařídily porušovateli práv vykonávajícímu činnost, o níž věděl nebo rozumně vědět měl, že porušuje práva, zaplatit nositeli práv náhradu škody odpovídající skutečné újmě, kterou skutečně utrpěl v důsledku porušení práva.*“²⁸³ Z dikce tohoto ustanovení je nutno rozumět pojmu škoda tak, že v sobě kromě skutečné škody, ušlého zisku obsahuje i bezdůvodné obohacení, stejně jako náhradu nemajetkové újmy.²⁸⁴ Stejně jako u předchozího opatření i zde již hraje roli zavinění. Výše zmíněné nároky tak je možno uplatnit vždy, ovšem až v případě úmyslného či nedbalostního porušení umožňuje uplatnit další peněžité nároky. Z tohoto pravidla je zde upravena jedna fakultativní výjimka, která umožňuje členským státům stanovit soudům oprávnění uložit porušiteli náhradu zisků nebo škod v předem stanovené výši, i když zaviněně nejednal.²⁸⁵

Ustanovení dále obsahuje způsob stanovení výše újmy a ukládá soudům „*přihlédnout ke všem vhodným aspektům, jako jsou nežádoucí hospodářské důsledky, včetně ztráty zisku, kterou poškozený utrpěl, k neoprávněným ziskům porušovatele práv a případně i k jiným než hospodářským hlediskům, jako je morální újma způsobená nositeli práv porušovatelem.*“²⁸⁶ Vzhledem k náročnosti takového prokazování je

²⁸¹ Srov. čl. 12 Směrnice o dodržování práv.

²⁸² WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1302.

²⁸³ Srov. čl. 13 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

²⁸⁴ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1307.

²⁸⁵ Srov. čl. 13 odst. 2 Směrnice o dodržování práv.

²⁸⁶ Srov. čl. 13 odst. 1 písm. a) Směrnice o dodržování práv.

v ustanovení i alternativní způsob výpočtu, který umožňuje „*ve vhodných případech stanovit náhradu škody jako paušální částku na základě takových hledisek, jako je alespoň výše licenčních poplatků nebo poplatků, které by musely být zaplacený, kdyby porušovatel práv požádal o udělení oprávnění k užívání příslušných práv duševního vlastnictví.*“²⁸⁷ V tomto případě se pracuje pouze s bezdůvodným obohacením, na základě kterého se následně stanovuje výše náhrady škody. Opět se jedná dispozitivní ustanovení, které členské státy mohou či nemusí přijmout.

Jako posledním peněžitým opatřením je náhrada nákladů řízení a Směrnice členským státům stanovuje, „*aby rozumné a přiměřené náklady řízení a další náklady strany úspěšné ve sporu byly zpravidla uhrazeny stranou, která ve sporu neuspěla, jestliže tomu nebrání spravedlnost.*“²⁸⁸ České znění ovšem není příliš přesné, neboť v anglickém jazyce nejsou uvedeny „náklady řízení,“ ale „náklady právní,“ což v sobě obsahuje i náklady na právní zastoupení, a to v souladu s ustanovením Dohody TRIPS.²⁸⁹ Dalšími náklady mohou být náklady na zajištění důkazů či případně náklady na znalecké posudky a další.

5.3. Speciální nároky

Speciální nároky jsou svou povahou zvláštní, neboť jednak kombinují prvky dříve uvedených, ale jejich objektem je vždy zvláštní opatření. Nároky tak lze rozdělit na nároky ve vztahu k důkazům, nároky ve vztahu k informacím a nárok na zveřejnění rozhodnutí.

5.3.1. Předložení důkazních prostředků a zajištění důkazů

V případě důkazů zakotvuje Směrnice o dodržování práv jednak nárok žádat předložení důkazů, ale také jejich zajištění. Členské státy EU jsou povinny zajistit, „*aby na žádost strany, která poskytla obvykle dostupné důkazní prostředky dostatečné na podporu jejích tvrzení a při prokazování těchto tvrzení uvedla i důkazní prostředky, které jsou pod kontrolou protistrany, mohly příslušné soudní orgány nařídit protistraně předložení takových důkazních prostředků.*“²⁹⁰ Tento nárok k předložení důkazů lze využít až v případě již probíhajícího řízení, přičemž není rozsahově omezen na žádné

²⁸⁷ Srov. čl. 13 odst. 1 písm. b) Směrnice o dodržování práv.

²⁸⁸ Srov. čl. 14 Směrnice o dodržování práv.

²⁸⁹ Srov. čl. 45 odst. 2 Dohody TRIPS.

²⁹⁰ Srov. čl. 6 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

konkrétní předměty, které mohou být žádány, kromě vyloučení důvěrných informací.²⁹¹ Ovšem pokud se jedná o bankovní, finanční nebo obchodní dokumenty, je možné nařídit jejich předložení jen v případě porušení práv v obchodním měřítku, což znamená porušení v rámci obchodní činnosti za účelem zisku přímé nebo nepřímé ekonomické výhody.²⁹²

Z dikce ustanovení plyne, že žalobce může požadovat takové opatření v případě, kdy poskytne „obvykle dostupné důkazní prostředky dostatečné na podporu svých tvrzení.“ Tato podmínka jednak omezuje žalobce, aby nemohl žádat předložení důkazů, aniž by nesl důkazní břemeno (to je doplněno povinností označit důkazní prostředky v dispozici protistrany), ale také odráží skutečnost, kdy prokázání porušení práv duševního vlastnictví je často velmi náročné, protože většina důkazů je v dispozici žalovaného.²⁹³ Nárok lze uplatnit pouze vůči protistraně a nikoliv na třetí strany. Pro účely naplnění tohoto ustanovení může být upraveno, že přiměřený vzorek podstatného počtu rozmnoženin chráněných předmětů bude dostatečným důkazem porušení práva.²⁹⁴ Směrnice výslovně neurčuje sankci za porušení tohoto práva, a proto ji v souladu s obecným požadavkem na účinnost opatření je nutno stanovit na národní úrovni.

Vedle nároku na předložení důkazů při řízení, jsou členské státy EU povinny zajistit, „*aby příslušné soudní orgány mohly i před zahájením řízení ve věci samé, na žádost strany, která předložila přiměřeně dostupné důkazy dostatečně podporující její tvrzení, že bylo porušeno její právo duševního vlastnictví nebo že toto porušení hrozí, nařídit okamžitá a účinná předběžná opatření k zajištění významných důkazů údajného porušování.*“²⁹⁵ Z formulace ustanovení plyne, že opatření k zajištění důkazů se vztahuje jednak na situaci před zahájením řízení, ale také na řízení již probíhající. Stejně tak není ustanovení omezeno pouze na případy, kdy hrozí zničení důkazů a je možné takto zajistit důkazy pro hlavní líčení.²⁹⁶ Ovšem v případě, kdy takové riziko zničení důkazů hrozí anebo by prodlení se zajištěním důkazů mohlo způsobit nevratnou újmu

²⁹¹ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1238.

²⁹² Srov. odst. 14 Preambule, čl. 6 odst. 2 Směrnice o dodržování práv; WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1243.

²⁹³ Tamtéž, s. 1238.

²⁹⁴ Srov. čl. 6 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

²⁹⁵ Srov. čl. 7 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

²⁹⁶ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1250.

nositeli práv, stanovuje směrnice možnost nařídit takové opatření *inaudita altera parte*.²⁹⁷

Na základě tohoto ustanovení je možné odebrat vzorky, zabavit fyzické rozmnoženiny a ve vhodných případech také materiály a nástroje použité k výrobě nebo distribuci předmětů porušující práva, ovšem s výjimkou ochrany důvěrných informací.²⁹⁸ Oproti předchozímu ustanovení zde není stanovena výslovná povinnost konkretizovat předměty, které jsou navrhovány k zajištění, což by mohlo být vykládáno i tak, že tohle umožňuje tzv. lovit důkazy.²⁹⁹ Omezení ve vztahu k materiálům a nástrojům pouze na vhodné případy představuje rozšířený princip proporcionality tohoto opatření, neboť zabavení takových předmětů může vyústit i v znemožnění podnikatelské činnosti vlastníka těchto předmětů.³⁰⁰ Oproti předchozímu ustanovení *in personam*, je nárok na zajištění důkazů upraven *ad rem*, takže zajištění připadá v úvahu vůči všem, kdo budou mít v dispozici uvedené předměty. Ustanovení klade stejně jako předchozí požadavek na nositele práv předložit přiměřeně dostupné důkazy podporující tvrzení o porušení práva.³⁰¹

Ustanovení dále stanovuje požadavky v případě, kdy dojde k nařízení těchto opatření. Výslovně upravuje povinnost soudu dotčené strany bezodkladně informovat, pokud byla opatření přijata *inaudita altera parte* a umožnit jim na základě jejich žádosti být slyšet.³⁰² Stejně tak umožňuje členským státům podmínit nařízení takové opatření složením jistoty ze strany nositele práv pro zajištění případného odškodnění druhé strany.³⁰³ Stejně jako v případě předběžných opatření u zdržovacích nároků, i zde je možné je nařídit opatření jen za podmínky, že po jeho nařízení bude následovat řízení ve věci, a to v přiměřené lhůtě.³⁰⁴ Pokud k takovému zahájení nedoje, je na místě předběžné opatření zrušit, ale také případně stanovit navrhovateli povinnost k náhradě škody druhé strany, která jí tímto nařízením vznikla.³⁰⁵

²⁹⁷ Srov. čl. 7 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

²⁹⁸ Srov. čl. 7 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

²⁹⁹ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1263.

³⁰⁰ Tamtéž, s. 1251; nástroj k vytvoření neoprávněné rozmnoženiny je zajiště také osobní počítač, kopírka či mobilní telefon, ale jejich zajištění jen pro možnost tvorby takových rozmnoženin by byla neproporční.

³⁰¹ Srov. čl. 7 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

³⁰² Srov. čl. 7 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

³⁰³ Srov. čl. 7 odst. 2 Směrnice o dodržování práv.

³⁰⁴ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1255.

³⁰⁵ Srov. čl. 7 odst. 3-4 Směrnice o dodržování práv.

Se zajištěním důkazů souvisí otázka přeshraniční vykonatelnosti takového opatření. Problematice se věnuje Nařízení o dokazování, které stanovuje předávání a vyřizování žádostí dokazování mezi soudy členských států. I přes to, že doposud SDEU nerozhodl, zda se Nařízení o dokazování vztahuje i na Směrnici o dodržování práv, ze stanoviska generálního advokáta Juliane Kokott plyne, že soudy musí v případě zajištění důkazů postupovat v souladu s tímto nařízením.³⁰⁶

5.3.2. Právo na informace

Vzhledem k tomu, že neoprávněné napodobování a padělání předmětů ochrany je často velmi dobře organizováno i na mezinárodní úrovni, představuje právo na informace klíčový nástroj k boji proti porušování práv autorských a práv souvisejících.³⁰⁷ Oproti Dohodě TRIPS ukládá Směrnice o dodržování práv členským státům obligatorně zajistit, „*aby v souvislosti s řízením o porušení práva duševního vlastnictví a na základě odůvodněné a přiměřené žádosti navrhovatele mohly příslušné soudní orgány nařídit, že informace o původu a distribučních sítích zboží či služeb, kterými je porušováno právo duševního vlastnictví, musí poskytnout porušovatel nebo každá jiná [dále stanovená] osoba.*“³⁰⁸ I přes to, že se hovoří o právu na informace, jedná se o nárok takové informace požadovat. Jedná se o široce vymezený nárok, kdy informace o původu a distribučních sítích se vztahují všechny distribuční kanály (výrobce, dovozce, dodavatel, prodejce) a celé sítě poskytování služeb.³⁰⁹ Mezi osobami, kterým může být tato povinnost nařízena je předně domnělý porušitel, na nějž se tato povinnost vztahuje vždy bez ohledu na to, zda jednal v obchodním měřítku. Oproti tomu může být ostatním osobám nařízena povinnost poskytnout informace jen, když jednala prokazatelně v obchodním měřítku. Tato povinnost se vztahuje na osobu, která držela zboží porušující právo, užívala služby porušující právo, poskytovala služby používané při porušování práva anebo osoba, která byla těmito osobami označena jako účastník.³¹⁰

³⁰⁶ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1258.

³⁰⁷ Tamtéž, 1263.

³⁰⁸ Srov. čl. 8 odst. 1 Směrnice o dodržování práv.

³⁰⁹ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1264

³¹⁰ Srov. čl. 8 písm. a)-d) Směrnice o dodržování práv.

Formulace v jednání v obchodním měřítku, jak je užívána zde i v předchozích ustanoveních ovšem není nejvhodněji zvolena, neboť se zaměřuje na její souvislost s takovou činností, aniž bere v potaz skutečnou povahu činnosti. Například u *peer-to-peer* sítí zpravidla uživatelé neprovozují obchodní činnost za účelem zisku přímé nebo nepřímé ekonomické výhody, i přes to, že porušování práv dosahuje vysoké úrovně.³¹¹

Informace poskytnuté na základě tohoto nároku obsahují „*jména a adresy výrobců, zpracovatelů, distributorů, dodavatelů a jiných předchozích držitelů zboží nebo služeb, stejně jako velkoobchodníků a maloobchodníků, informace o vyrobeném, zpracovaném, dodaném, přijatém nebo objednaném množství a o ceně za dané zboží či služby.*“³¹² Informace ohledně osob zapojených v porušování je podstatný zejména z důvodu, aby mohlo dojít k efektivnímu zabránění další činnosti, kdežto informace o množství a rozsahu dané činnosti je podstatný zejména pro zjištění intenzity porušení a možného určení odstraňovacích nároků. Na závěr ustanovení zmiňuje případy, kterými není povinnost poskytnout informace dotčena, mezi což patří právo odepřít poskytnutí informace, pokud by to znamenalo sebeobvinění.³¹³

5.3.3. Zveřejnění rozsudku

Zveřejnění soudního rozhodnutí je dalším zvláštním nárokem, který opravňuje nositele práv žádat po soudu uložení povinnosti porušiteli zveřejnit na své náklady meritorní rozhodnutí, kterým bylo porušení práv autorských a práv souvisejících konstatováno.³¹⁴ Pro členské státy EU je tohle opatření stanoveno obligatorně, nicméně z jeho dikce plyne, že se má jednat o pravomoc soudu rozhodnout, zda je dané opatření na místě.³¹⁵ I přes to, že Směrnice o dodržování práv výslovně nestanoví typ rozhodnutí, je na místě uvažovat jen o meritorních a pravomocných rozhodnutích.³¹⁶ Způsob zveřejnění sice není stanoven, ovšem z dikce ustanovení plyne, že bude na uvážení soudu zvolit vhodné médium, stejně jako rozsah.

³¹¹ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1266.

³¹² Srov. čl. 8 odst. 2 Směrnice o dodržování práv.

³¹³ Srov. čl. 8 odst. 3 Směrnice o dodržování práv.

³¹⁴ Srov. čl. 15 Směrnice o dodržování práv.

³¹⁵ WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von. *European Copyright Law*. New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7, s. 1316.

³¹⁶ Tamtéž.

5.4. Správní opatření

Výše uvedené civilní opatření obsahují možnost dočasně zajistit předměty, u kterých je podezření z porušování práv, stejně jako v případě meritorního rozhodnutí nařídít jejich stažení z obchodních kanálů či zničení. Obdobná úprava je obsažena také v Nařízení o celních opatřeních, které stanovuje správní opatření ve vztahu k přeshraničnímu pohybu zboží, materiálů a nástrojů porušujícím páva duševního vlastnictví. Dohoda TRIPS navíc stanovuje, že je-li možné dosáhnout ve správním řízení obdobného výsledku jako při uplatnění nároků v civilním soudnictví, musí zásady správního řízení analogicky odpovídat civilním.³¹⁷

Stejně jako v případě civilních nároků, i ve vztahu k celním orgánům je třeba uplatnit žádost o přijetí opatření. Rozdílem oproti civilnímu řízení je ovšem možnost celních orgánů postupovat *ox officio*. Pokud celní orgán žádosti o přijetí opatření vyhoví, zahájí správní řízení, a pokud má porušení tvrzeného práva za prokázané jeho držitelem, umožní celní orgány držiteli práva zboží prohlédnout a následuje buďto standardní procedura zjišťování porušení práva (typicky soudní řízení) anebo je stanovena i zjednodušená procedura, kdy po vzájemné dohodě deklaranta a držitele práv, je možné zboží zničit.³¹⁸ Pro vyšší efektivitu je stanovena domněnka souhlasu se zničením dotčeného zboží, pokud s ním nevysloví deklarant nesouhlas v rámci 10 dnů. V případě, kdy dojde ke standardnímu řízení (tedy většinou za předpokladu, kdy deklarant se zničením nesouhlasí), stanovuje nařízení jako rozhodné právo členského státu, na jehož území je dotčené zboží umístěno.³¹⁹ Jinými slovy nařízení určuje, že pro standardní zjišťovací řízení jsou aplikovatelné předpisy konkrétního členského státu, a to jak procesní (tedy určení příslušnosti), tak hmotněprávní (tedy určení rozhodného práva). Vzhledem k tomu, že celní opatření mají svou povahu analogickou k předběžným opatřením, i zde jsou žadatelé odpovědní za případnou škodu vzniklou deklarantovi v důsledku neoprávněně nařízeného celního opatření.³²⁰

³¹⁷ Srov. čl. 49 Dohody TRIPS.

³¹⁸ Srov. čl. 11 Nařízení o celních opatřeních.

³¹⁹ Srov. čl. 10 Nařízení o celních opatřeních.

³²⁰ Srov. čl. 6 Nařízení o celních opatřeních.

5.5. Trestní sankce

Každé porušení práva zahrnuje různou měrou prvek společenské škodlivosti. Proto existují zpravidla vedle sebe civilní a trestní sankce, kdy se trestní sankce uplatňují až jako *ultima ratio*, tedy v situacích nejvíce společensky škodlivých. Dohoda TRIPS stanovuje povinnost členských států zajistit, „*aby přinejmenším v případech úmyslného [...] porušení autorského práva v komerčním měřítku bylo zavedeno trestní řízení a tresty.*“³²¹ Nápravná opatření za tyto trestné činy budou zahrnovat trest odnětí svobody a dostatečně vysoké peněžité pokuty, aby působili odstrašujícím dojmem, a ve vhodných případech i zabavení či zničení zboží porušujícího práva duševního vlastnictví, stejně jako materiálů a nástrojů využívaných převážně k páchání trestných činů.³²² Dohoda ACTA nadto rozšiřuje o možnost členských států kriminalizovat neoprávněné pořízení záznamu kinematografických děl při jejich živém vysílání, dále o povinnost kriminalizovat spolupachatelství a pomoc u jím stanovených trestných činů, a případně povinnost stanovit analogicky také trestní odpovědnost právnických osob (pokud je to slučitelné s vnitrostátním právem a principy).³²³

Směrnice o dodržování práva takové ustanovení neobsahuje, pouze deklaruje členským státům EU možnost takové sankce uložit.³²⁴

³²¹ Srov. čl. 61 Dohody TRIPS.

³²² Srov. čl. 61 Dohody TRIPS.

³²³ Srov. čl. 23odst. 3,4 a 5 Dohody ACTA.

³²⁴ Srov. čl. 16 Směrnice o dodržování práv.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo komplexně shrnout aktuální mezinárodně právní stav nároků z porušení práva autorského a práv souvisejících. Povaha práv duševního vlastnictví jako práv nehmotným statkům, které zpravidla nejsou omezeny na svém materiální vyjádření, umožňuje zcela odlišné nakládání s těmito předměty ochrany oproti hmotným věcem. Autorské právo a právo výkonného umělce je navíc zvláštní ještě v tom, že kromě majetkových práv, přiznávají i osobnostní práva k předmětu ochrany, neboť reflektují tvůrčí přínos autora či výkonného umělce.

Vývoj v úpravě autorského práva a práv souvisejících v mezinárodních smlouvách lze chronologicky sledovat, přičemž zejména po roce 1990 přijetím Dohody TRIPS a Internetových dohod WIPO, je zřejmý silící posun diskursu od materiální úpravy k dodržování a vynucování práv duševního vlastnictví, což bylo završeno, i když neúspěšně, Dohodou ACTA. Ideálním nástrojem pro hodnocení vysokého standardu ochrany na mezinárodní úrovni je evropské právo, které jednak ustanovení mezinárodních smluv přejímá a navíc dále doplňuje, s cílem zajistit stále efektivnější uplatňování práv.

Neustálý vznik nových technologií informační společnosti navíc vytváří nové otázky, na které musí autorskoprávní ochrana reagovat. Kromě otázky soudní příslušnosti a rozhodného práva, je proto třeba určit kde k výkonu, resp. porušení práva, vlastně dochází. I přes rostoucí shodu, že pokud digitální přenos porušuje autorské právo či práva související, dochází ke vzniku odpovědnosti na každém skutečném i potenciálním místě, kde se předmět ochrany vyskytne, dosud tato otázka není zcela vyřešena a uvedené řešení rozhodně není univerzálně přijímáno.

Obdobně bylo potřeba se vznikem moderních informačních technologií vyřešit otázky dočasného rozmnožování (*casichng*), ke kterému dochází prostřednictvím technických procesů, a dnes už jsou běžně upraveny jako výjimky z porušení práva na rozmnožení. Ovšem otázky *linkingu*, *framingu*, *streamingu* či *peer-to-peer* sítí, byly řešeny SDEU teprve nedávno. Při výkladu práva na sdělování veřejnosti v případě *linkingu* a *framingu* navázal SDEU na již předchozí rozhodovací praxi a stanovil na porušení práva na sdělování veřejnosti požadavek sdělování „nové veřejnosti.“ K porušení práva proto nemůže dojít, pokud je odkazováno na volně přístupný předmět

ochrany. Oproti tomu k naplnění požadavků nové veřejnosti může dojít v případě *peer-to-peer* sítí, i když sdělování veřejnosti probíhá v uzavřeném okruhu osob.

V případě porušení práv je nutno stanovit dostatečně účinná, odrazující, ale zároveň i přiměřená opatření, která umožní nositelům práv efektivně se domct nápravy. Kromě trestních opatření, která pro svou citlivou povahu nejsou komplexně na mezinárodní úrovni upravena, mohou nositelé práv využít řady opatření, která státy musí či mohou zajistit v souladu se závazky vyplývajícími z mezinárodních smluv. EU řeší tuto implementaci převážně Směrnicí o dodržování práv ve vztahu k civilním soudním opatřením, a Nařízením o celních opatřeních ve vztahu ke správním opatřením při přeshraničním pohybu zboží. Směrnice o dodržování práv obsahuje široký katalog civilních opatření, která je možno využít k ochraně práv. Za nejdůležitější opatření pro oblast práva autorského a práv souvisejících je třeba považovat soudní zákaz dalšího pokračování v porušování práv. Ovšem velmi důležitou roli hrají i předběžná opatření, nápravná opatření, peněžité opatření a nařízení předložení či zajištění důkazů, bez kterých by uplatnění práv duševního vlastnictví nemohlo být dostatečně účinné. Zvláštní důležitost může nabýt soudní příkaz poskytnout informace o původu a distribučních sítích zboží či služeb, kterými je porušováno právo duševního vlastnictví. Za pomoci tohoto opatření je možné získat celistvou představu o způsobu a rozsahu porušování práv a následně pomocí výše zmíněných opatření taková porušení zcela znemožnit.

K uplatnění nároků z porušení autorského práva a práv souvisejících tak mezinárodní smlouvy i předpisy EU poskytují dostatečná opatření, ovšem povaha teritoriální ochrany práv duševního vlastnictví jejich efektivitu značně omezuje. Navíc neustálý technologický rozvoj a vývoj nových způsobů porušování práv představuje vytrvalou výzvu pro autorské právo a práva související, která tak musí flexibilně reagovat, aby zájmy tvůrců, investorů i široké veřejnosti zůstaly v rovnováze.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AZ	zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů
DSU	System řešení sporů WTO (Dispute Settlement Understanding)
EHP	Evropský hospodářský prostor
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
ES	Evropská společenství
ESD	Evropský soudní dvůr
EU	Evropská Unie
ISP	Poskytovatel internetových služeb (Internet Service Provider)
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OSN	Organizace spojených národů
RAM	Random-Access Memory
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation)
VÚAP	Všeobecná úmluva o autorském právu
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví (World Intellectual Property Organisation)
WTO	Světová obchodní organizace (World Trade Organisation)

SEZNAM POUŽITÝCH MEZINÁRODNÍCH SMLUV A JEJICH ZKRATEK

Bernská úmluva	Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl
Bruselská smlouva	Bruselská úmluvou o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Bruselská úmluva	Bruselská úmluva o šíření programů prostřednictvím satelitů
Dohoda ACTA	Obchodní dohoda proti padělatelství (Anti-Counterfeiting Trade Agreement)
Dohoda o EHS	Dohoda o Evropském hospodářském prostoru
Dohoda o NAFTA	Severoatlantická dohoda o volném obchodu (North American Free Trade Agreement)
Dohoda o WTO	Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace
Dohoda TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights)
Dohoda WCT	Smlouva WIPO o právu autorském (World Copyright Treaty)
Dohoda WPPT	Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (World Performances and Phonograms Treaty)
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade)
Internetové dohody WIPO	Dohoda WCT a Dohoda WPPT (dohromady)
Pekingská úmluva	Pekingská úmluva o audiovizuálních výkonech
Římská úmluva	Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací
SEU	Smlouva o Evropské unii
SES	Smlouva o evropském společenství
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie

Úmluva o WIPO

Úmluva o zřízení Světové organizace duševního
vlastnictví

Ženevská úmluva

Úmluva o ochraně výrobců zvukových záznamů proti
nedovolenému rozmnožování jejich záznamů

SEZNAM POUŽITÝCH SEKUNDÁRNÍCH PŘEDPISŮ EU A JEJICH ZKRATEK

Nařízení Brusel I	Nařízení Rady č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nařízení Brusel I bis	Nařízení Rady EP a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nařízení o celních opatřeních	Nařízení Rady č. 1383/2003 ze dne 22. Července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato pravidla porušilo
Nařízení o dokazování	Nařízení Rady č. 1206/2001 ze dne 28. Května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech
Nařízení o přenositelnosti služeb	Návrh nařízení EP a Rady z roku 2014 o zajištění přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu
Nařízení Řím II	Nařízení EP a Rady č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy
Směrnice o audiovizuálních službách	Směrnice EP a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států

	upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb
Směrnice o databázích	Směrnice EP a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází
Směrnice o době ochrany	Směrnice EP a Rady 206/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících
Směrnice o dodržování práv	Směrnice EP a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví
Směrnice o družicovém vysílání	Směrnice Rady 93/83/EHP ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu
Směrnice o elektronickém obchodu	Směrnice EP a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu na vnitřním trhu
Směrnice o informační společnosti	Směrnice EP a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
Směrnice o kolektivní správě	Směrnice EP a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu
Směrnice o opětovném prodeji	Směrnice EP a Rady 2001/84/ES ze dne 27. září 2001 o právu na opětovný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla

Směrnice o osiřelých dílech	Směrnice EP a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osiřelých děl
Směrnice o počítačových programech	Směrnice EP a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů
Směrnice o podmíněném přístupu	Směrnice EP a Rady 98/84/ES ze dne 20. listopadu 1998 o právní ochraně služeb s podmíněným přístupem a služeb tvořených podmíněným přístupem
Směrnice o prodloužení ochrany	Směrnice EP a Rady 2011/77/EU ze dne 27. Zář 2011, kterou se mění směrnice 2006/11/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících
Směrnice o pronájmu a půjčování	Směrnice EP a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem

SEZNAM POUŽITÉ JUDIKATURY

- Rozhodnutí SDEU C-26/62 ze dne 5. února 1963 NV Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos proti Nederlandse administratie der belastingen.
- Rozhodnutí SDEU C-9/93 ze dne 22. června 1994 IHT Internationale Heiztechnik GmbH a Uwe Danzinger proti Ideal-Standard GmbH a Wabco Standard GmbH.
- Rozhodnutí SDEU C-61/97 ze dne 22. září 1998 Foreningen af danske Videogramdistributører, jednající za Egmont Film A/S, Buena Vista Home Entertainment A/S, Scanbox Danmark A/S, Metronome Video A/S, Polygram Records A/S, Nordisk Film Video A/S, Irish Video A/S a Warner Home Video Inc. proti Laserdisken.
- Rozhodnutí SDEU C-306/05 ze dne 7. prosince 2006 Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA.
- Rozhodnutí SDEU C-509/09, C-161/10 ze dne 25. října 2011 eDate Advertising GmbH proti X a Olivier Martinez a Robert Martinez proti MGN Limited
- Rozhodnutí SDEU C-435/12 ze dne 10. dubna 2014 ACI Adam BV a další proti Stichting de Thuis kopie a Stichting Onderhandelingen Thuis kopie vergoeding.
- Rozhodnutí SDEU C-466/12 ze dne 13. února 2014 Nils Svensson a další proti Retriever Sverige AB.
- Rozhodnutí SDEU C-348/13 ze dne 21. října 2014 BestWater International GmbH proti Michael Mebes a Stefan Potsch.
- Rozhodnutí Millar v Taylor 1769 (UK).
- Rozhodnutí London-Sire Records Inc. v. Doe 1 2008 (USA).
- Rozhodnutí ESLP 73049/01 Anheuser-Busch Inc. v. Portugalsko.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Literatura

- **LEWINSKI, Silke von.** *International Copyright Law and Policy.* New York : Oxford University Press Inc., 2008. ISBN 978-0-19-920720-6.
- **STERLING, J.A.L.** *World Copyright Law.* London : Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 978-184-703-2805.
- **STERLING, J.A.L.** *World Copyright Law.* London : Sweet & Maxwell, 1999. ISBN 0-421-582-901.
- **TELEC, Ivo. 2012.** ACTA nejsou acta ani acty. *Právní rádce.* 2012, 7.
- **TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel.** *Autorský zákon: Komentář.* Praha : C. H. Beck, 2007. ISBN: 978-80-7179-608-4.
- **WAELDE, Charlotte a col.** *Contemporary Intellectual Property.* Oxford : Oxford University Press Inc., 2014. ISBN 978-0-19-967182-3.
- **WALTHER, Michel M; LEWINSKI, Silke von.** *European Copyright Law.* New York : Oxford University Press Inc., 2010. ISBN: 978-0-19-922732-7.

Internetové zdroje

- **WIPO.** [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?treaty_id=15.
- **WIPO.** [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/wipolex/en/other_treaties/parties.jsp?treaty_id=208&group_id=22
- **WIPO.** [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=17
- **WIPO.** [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=18
- **WIPO.** [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016] http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=19

- **WIPO.** [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016]
http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=16
- **WIPO.** [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016]
http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=20
- **WIPO.** [Online] World Intellectual Property Organisation. [Citace: 01.05.2016]
http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=841
- **WTO.** [Online] World Trade Organisation. [Citace: 01.05.2016]
https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm
- **WTO.** [Online] World Trade Organisation. [Citace: 05.06.2015]
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds160_e.htm
- **WTO.** [Online] Report of the Panel: United States – Section 110(5) of the US Copyright Act. Part 1. 15.06.2000. [Citace: 05. 06 2015.]
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/1234da.pdf
- **WTO.** [Online] Report of the Panel: United States – Section 110(5) of the US Copyright Act. Part 2. 15.06.2000. [Citace: 05. 06 2015.]
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/1234db.pdf

Ostatní právní předpisy

- Zákon č. 197/1895 ř. z., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým
- Zákon č. 218/1926 Sb., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým
- Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.
- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.

ABSTRAKT

Nároky z porušení práva autorského a práv souvisejících s právem autorským v mezinárodním kontextu

Cílem této práce je komplexně shrnout aktuální mezinárodně právní stav nároků z porušení práva autorského a práv souvisejících. Z tohoto důvodu práce vymezuje předmět autorského práva a práv souvisejících, mezinárodní a evropskou právní úpravu, výkon a porušení těchto práv.

Vzhledem k nehmotné povaze předmětů chráněných autorským právem a právy souvisejícími není dostatečné stanovovat opatření pouze na národní úrovni, právě naopak je nutné stanovit úpravu mezinárodně, protože k výkonu a porušování práv může dojít na mnoha místech současně. Tato práce se proto zabývá i aktuálními problémy digitální éry, které musí autorské právo a práva související řešit.

Téma této práce je rozvrženo do pěti částí.

První kapitola vymezuje práva duševního vlastnictví a zejména zvláštní povahu autorského práva a práv souvisejících.

Druhá kapitola shrnuje většinu mezinárodních smluv z oblasti práva autorského a práv souvisejících a provádí vývojem mezinárodní úpravy. Dále kapitola jednak shrnuje evropskou úpravu autorského práva a práv souvisejících, a také obecně vymezuje požadavky na opatření k dodržování práv.

Třetí kapitola shrnuje výkon autorského práva a práv souvisejících, se zaměřením na územní ochranu, výjimky a omezení a vyčerpání práv.

Čtvrtá kapitola vymezuje druhy porušení autorského práva a práv souvisejících a následně shrnuje aktuální praktické otázky spojené s porušováním práva v digitálním prostředí.

Poslední kapitola se věnuje samotným nárokům z porušení autorského práva a práv souvisejících, které mohou nositelé práv uplatňovat v případě zásahu do jejich výlučného práva. Kapitola nároky třídí a následně podrobně popisuje jejich aktuální stav se zaměřením na pokročilou evropskou úpravu.

ABSTRACT

Remedies for copyright and neighbouring rights infringement in international context

The aim of this thesis is to comprehensively summarise the current international state of remedies for copyright and neighbouring rights infringement. For that purpose the thesis outlines subject matter of copyright and neighbouring rights, international and European legislation, execution and infringement of such rights.

With regard to intangible nature of subjects protected by copyright and neighbouring rights, it is not sufficient to prescribe measures only at national level; on the contrary it is necessary to prescribe legislation internationally, because execution and infringement of rights can occur at multiple locations simultaneously. Therefore, this thesis also deals with current issues of digital era, which must be dealt with by the law of copyright and neighbouring rights.

The topic of this thesis is divided into five parts.

First chapter outlines the intellectual property rights and mainly the special nature of copyright and neighbouring rights.

Second chapter summarises most of international treaties in the field of copyright and neighbouring rights and guides through the evolution of international legislation. Further the chapter summarises the European legislation on copyright and neighbouring rights, and also outlines requirements on enforcement measures.

Third chapter summarises execution of copyright and neighbouring rights with focus on territoriality of protection, exceptions and limitations and exhaustion of rights.

Fourth chapter outlines types of infringement of copyright and neighbouring rights and then summarises current practical issues connected to infringement in digital environment.

Last chapter deals with remedies for copyright and neighbouring rights infringement, which can be employed by right holders in case of interference with their exclusive right. The chapter sorts the remedies and afterwards elaborates their current state with focus on advanced European legislation.

KLÍČOVÁ SLOVA

Autorské právo, Práva související s právem autorským, Nároky

KEY WORDS

Copyright; Neighbouring rights; Remedies